00323194

D158/5/3/1

នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

សំណុំរឿង	**៖**	០០២/១៩-០៩-២០០៧/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស(អ.ប.ជ ~~២៩~~ ២០)
បញ្ជូនទៅ	**៖**	អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
កាលបរិច្ឆេទនៃឯកសារ	**៖**	ថ្ងៃទី ៤ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩
ភាគីបញ្ជូន	**៖**	មេធាវីការពារក្តី អៀង សារី
ភាសាដើម	**៖**	អង់គ្លេស
ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ដែលស្នើដោយភាគី	**៖**	សាធារណៈ

ឯកសារបានទទួល
DOCUMENT RECEIVED/DOCUMENT REÇU
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date of receipt/Date de reception): 04 / 05 / 2009
ម៉ោង (Time/Heure): 15:00
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: UCH ARUN

បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរអំពីការចោទប្រកាន់ជាហូរហែរអំពីអំពើពុករលួយ និង សំណើសុំចាត់ការសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់ឲ្យឆាប់រហ័ស

<u>បញ្ជូនដោយ</u>៖

សហមេធាវី

អាង ឧត្តម

Michael G. KANAVAS

ឯកសារបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម
CERTIFIED COPY/COPIE CERTIFIÉE CONFORME
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ជាក់ (Certified Date/Date de certification): 05 / 05 / 2009
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: C.A.Try

<u>ចែកចាយជូន</u>៖

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ៖

ចៅក្រម ប្រាក់ គឹមសាន

ចៅក្រម Rowan DOWNING

ចៅក្រម ន័យ ថុល

ចៅក្រម Katinka LAHUIS

ចៅក្រម ហួត វុទ្ធី

សហព្រះរាជអាជ្ញា

លោកស្រី ជា លាង

លោក Robert PETIT

សហមេធាវីការពារលោក នួន ជា

សហមេធាវីការពារលោក ខៀវ សំផន

សហមេធាវីការពារលោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ

មេធាវីការពារដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

សេចក្តីផ្តើម

លោក អៀង សារី តាមរយៈសហមេធាវីរបស់គាត់ ("មេធាវីលោកអៀងសារី") សូមដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើសំណើសុំអោយបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ដែលចេញដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ("ក.ស.ច.ស") កាលពីថ្ងៃទី៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩ ("បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍")។[1] ជាសារវ័ន្ត ក.ស.ច.ស បានបដិសេធសំណើសុំអោយបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី ១១ របស់មេធាវីលោក នួន ជា ដោយសំអាងថាសំណើសុំនោះស្ថិតនៅក្រៅយុត្តាធិការដើម្បី "លាតត្រដាងការពិត" របស់ ក.ស.ច.ស ដែលជាអំណាចមួយដែល ក.ស.ច.ស រកឃើញថាមានកម្រិតត្រឹមតែទៅលើឧក្រិដ្ឋកម្មដែលគេចោទប្រកាន់។ ក្នុងការរកឃើញនេះ ក.ស.ច.ស បានភន្ត័ច្រឡំជាសារវ័ន្តអំពីប្រភេទនៃសំណើសុំ ដែលបានស្នើសុំដោយមេធាវីលោក នួន ជា[2] និងបន្ទាប់មកបានត្រឹមតែបដិសេធសំណើសុំមួយដែលការពិតគេមិនបានស្នើប៉ុណ្ណោះ។ វិសាលភាពនៃសំណើសុំ[3] ដូចដែលបានមេធាវីលោកអៀង សារី បានចូលរួមកាលពីថ្ងៃទី២៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៩[4] គឺមានភាពជាក់លាក់ ដោយបានស្នើសុំ៖ (១) លទ្ធផលនៃការស៊ើបអង្កេតរបស់ការិយាល័យសេវាកម្មត្រួតពិនិត្យផ្ទៃក្នុងរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ OIOS ("របាយការណ៍ OIOS")។ (២) រាល់លិខិតឆ្លើយឆ្លងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទាក់ទងនឹងការស៊ើបអង្កេតរបស់ការិយាល័យសេវាកម្មត្រួតពិនិត្យផ្ទៃក្នុង។ (៣) ព័ត៌មានទាំងឡាយលើកឡើង អំពីអំពើពុករលួយជាស្ថាប័នដែលមានប្រព័ន្ធរៀបចំចាត់ចែងជាមុននៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ("អ.វ.ត.ក")[5]។ សំណើសុំបានត្រឹមតែ<u>អញ្ជើញ</u> ក.ស.ច.ស "ធ្វើសំណើអោយមានការស៊ើបអង្កេតផ្នែករដ្ឋបាលមួយទៅលើករណីចោទប្រកាន់អំពីអំពើពុករលួយ ដែលមិនទាន់បានដោះស្រាយនៅក្នុងតុលាការនេះ"។[6] គោលបំណងនៃសំណើសុំនេះ និងតាមលក្ខណៈសមហេតុផលលើការបន្តប្តឹងឧទ្ធរណ៍ គឺដើម្បីអោយគេផ្តល់មកអោយមេធាវីការពារក្តីនូវ

---

[1] រឿងក្តី នួន ជា, សំណុំរឿង ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស, ដីកាសម្រេចលើសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ, ចុះថ្ងៃទី៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩ ("ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស")។

[2] រឿងក្តី នួន ជា, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស, សំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី១១, ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៩, ("សំណើសុំ")។

[3] ដូចដើងទំព័រខាងលើ, កថាខណ្ឌ២២។

[4] រឿងក្តី អៀង សារី, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស, ញត្តិរបស់លោក អៀង សារី សុំចូលរួម និងទទួលយកតាមសំណើសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរទី១១ របស់ នួន ជា, ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៩, ("ញត្តិសុំចូលរួម")។

[5] ជាសរុបហៅថា "ព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំ"។

[6] សំណើសុំ កថាខណ្ឌ ២២។

ព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំ ដើម្បីពិនិត្យមើលអំពីផលប៉ះពាល់នៃអំពើពុករលួយ៖ (ក) ការសន្និដ្ឋានលើអង្គហេតុដែលត្រូវបានសំរេច ឬនឹងត្រូវបានសំរេចដោយ ក.ស.ច.ស ដើម្បីវាយតម្លៃលើភស្តុតាងដែល ក.ស.ច.ស បានប្រមូលឬវាយតម្លៃ ទាក់ទងទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ និង/ឬ (ខ) ភាពត្រឹមត្រូវ និងសុចរិតភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួររបស់តុលាការដោយខ្លួនឯង។ ដូច្នេះ ធាតុទាំងបីនៃសំណើសុំនេះគឺត្រូវបានចង្អុលបង្ហាញយ៉ាងជាក់លាក់ ជាប់ទាក់ទិនយ៉ាងប្រត្យក្សទៅនឹងសិទ្ធិទទួលបានសវនាការយុត្តិធម៌ដែលបាត់បង់គុណភាព និងដោយច្បាស់លាស់មែនទែនវាស្ថិតនៅក្នុងអំណាចតាមផ្លូវច្បាប់ និងអំណាចមានពីកំណើតរបស់ ក.ស.ច.ស ដើម្បីបំពេញតាមសំណើនេះ។

I ប្រវត្តិនៃអង្គហេតុ

១. ដូចដែលបានលើកឡើងយ៉ាងទូលំទូលាយក្នុងសំណើសុំ ការចោទប្រកាន់ដែលមិនទាន់បានដោះស្រាយអំពីការប្រព្រឹត្តអំពើពុកលួយនៅ អ.វ.ត.ក បានចោមរោមចោទជាសំណួរដល់អង្គជំនុំជម្រះនេះ អស់រយៈពេលជាងពីរឆ្នាំមកហើយ។[7] សម្រាប់ជាផលប្រយោជន៍ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចតុលាការ មេធាវីលោក អៀង សារី បានដាក់បញ្ចូលប្រវត្តិនៃអង្គហេតុទាំងនោះជាសេចក្តីយោង។

២. ចាប់តាំងពីពេលដាក់សំណើសុំ របាយការណ៍ជាបន្តបន្ទាប់ដែលបានមកពីស្ថាប័នព័ត៌មានអន្តរជាតិល្បីៗចំនួនពីរគឺ CNN និងទស្សនាវដ្តី The Economist ដែលបានផ្សព្វផ្សាយពាក់ព័ន្ធអំពីការចោទប្រកាន់អំពើពុករលួយដែលស្ថិតនៅជាបេះដូងនៃ អ.វ.ត.ក ។

ក. នៅថ្ងៃទី៣១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៩ CNN បានបង្ហាញនូវព័ត៌មានមួយដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយជាប្រព័ន្ធនៅក្នុង អ.វ.ត.ក ។ ជាពិសេសការសម្ភាសន៍ជាមួយនឹងអតីតបុគ្គលិកមួយចំនួនមកពីភាគីជាតិរបស់ អ.វ.ត.ក បានបញ្ជាក់យ៉ាងពិស្តារអំពីនីតិវិធីនៃរបៀបនៃការប្រមូលលុយពីបុគ្គលិក និងអ្នកដែលត្រូវគេប្រគល់លុយឱ្យ។[8] ភ្លាមៗនៅ

---

[7] ដូចយោងខាងលើ កថាខណ្ឌ ៥-១១។

[8] *សូមមើល* ឧបសម្ព័ន្ធ ក. ប្រតិចារិតនៃសេចក្តីរាយការណ៍ព័ត៌មានទូរទស្សន៍ CNN មានចំណងជើងថា "តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមស្ថិតក្នុងការស៊ើបអង្កេតពីបទពុករលួយ", ចាក់ផ្សាយតាមរលកធាតុអាកាស CNN នៅថ្ងៃទី៣១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៩។ *សូមមើលផងដែរ* ប្រតិចារិតនៃភាពយន្តឯកសាររបស់ទូរទស្សន៍ CNN មានចំណងជើងថា "រឿងរ៉ាវដែលកប់បាត់របស់ពិភពលោក៖ វាលពិឃាត៖ ផ្លូវវែងឆ្ងាយឆ្ពោះទៅរកយុត្តិធម៌ (World Untold Stories: Killing fields: Long Way to

ក្នុងថ្ងៃដដែលនោះ ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងអំណោយរបស់រដ្ឋាភិបាលជប៉ុនចំនួន ២០០.០០០ ដុល្លា ដែលបានផ្តល់ឱ្យសម្រាប់បើកប្រាក់ខែឱ្យបុគ្គលិកជាតិនៅ អ.វ.ត.ក[9] សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន បានមាក់ងាយដល់តុលាការនៅក្នុងសុន្ទរកថាមួយដែលគាត់បាននិយាយថា គាត់ចង់ឃើញតុលាការនេះអស់លុយ ដោយនិយាយថា "ខ្ញុំបន់ឱ្យតុលាការអស់លុយក្នុងពេលឆាប់ៗ"។[10]

ខ. នៅថ្ងៃទី០២ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩ និងការពិតគឺមួយថ្ងៃមុនការចេញដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស ទស្សនាវដ្តី Economist បានផ្សាយអត្ថបទមួយដែលរៀបរាប់លំអិតបន្ថែមទៀតលើករណីចោទប្រកាន់អំពើពុករលួយទាំងនេះ[11]។ អត្ថបទនេះចោទប្រកាន់ថា "មានបុគ្គលិកតុលាការនេះចំនួន ៣ នាក់ ដែលបាននិយាយក្នុងលក្ខខណ្ឌសុំមិនបញ្ចេញឈ្មោះចោទប្រកាន់លោក ស៊ាន វិសុទ្ធ ដែលជាប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាលនៃតុលាការនេះ ថាបានប្រមូលលុយកាក់ពីបុគ្គលិកកម្ពុជាទាំងឡាយនៅក្នុងការិយាល័យរបស់គាត់ រួមមានទាំងបុគ្គលិកតុលាការ និង<u>បុគ្គលិកជំនួការច្បាប់ជាតិនៅក្នុងនានានៅក្នុងការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និង សហព្រះរាជអាជ្ញា</u>។ បុគ្គលិកទាំងនោះត្រូវបានគេប្រាប់ថាប្រាក់កាសនេះមួយចំនួនគឺក្នុងគោលបំណងសំរាប់អោយ សុខ អាន ដែលជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី"[12]។ ការចោទប្រកាន់នេះគឺកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរឡើងជាងការចោទប្រកាន់ដែលលេចចេញនាអំឡុងពេល ២ ឆ្នាំមុន ដែលវាទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយមិនមែនតែក្នុងការិយាល័យរដ្ឋបាលប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែអំពើពុករលួយដែលមាននៅក្នុង ក.ស.ច.ស និងការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា។ គួរអោយរំលឹកឡើងវិញផងដែរថា អត្ថបទនោះក៏បាន

Justice)" ដែលបានចាក់ផ្សាយតាមរលកធាតុអាកាស CNN នៅថ្ងៃទី ១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ២០០៩ ដែលផ្សាយឡើងវិញ និងមានការវិវឌ្ឍន៍បន្ថែមនៃរបាយការណ៍នេះ។

[9] *សូមមើល* សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានពីស្ថានទូតជប៉ុន មានចំណងជើងថា "ជំនួយជប៉ុនសម្រាប់គម្រោងពង្រឹងដំណើរការតុលាការក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា", ចេញផ្សាយថ្ងៃទី២០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៩។

[10] Andrew Buncombe, *The Independent*, ចុះថ្ងៃទី១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩, "មេគុកខ្មែរក្រហមសុំខមាទោស"។

[11] *សូមមើល* ទស្សនាវដ្តី Economist ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ២ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩ ក្រោមចំណងជើងថា៖ តុលាការនេះបើកការជំនុំជម្រះ មានការចោទប្រកាន់ពីអំពើពុករលួយគំរាមកំហែងដល់ភាពជឿរជាក់មកលើតុលាការខ្មែរក្រហម ("អត្ថបទទស្សនាវដ្តី Economist")។

[12] គួសបញ្ជាក់បន្ថែម។

បញ្ជាក់ផងដែរជាមួយប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាលលោក ស៊ាន វិសុទ្ធ ដែលថាមាន "របាយការណ៍ត្រួតពិនិត្យមួយអំពើពុករលួយរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ បានលើកឡើងអំពីឈ្មោះរបស់គាត់ និងបានស្នើសុំឱ្យដករូបគាត់ចេញ។"

៣. នៅថ្ងៃទី០២ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩ នៅពេលដែលមេធាវីលោក អៀង សារី បានព្យាយាមលើកឡើងនូវបញ្ហាអំពើពុករលួយនៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ក្នុងអំឡុងពេលសវនាការដេញដោលផ្ទាល់មាត់លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន[13] ការលើកឡើងនេះត្រូវបានទប់ស្កាត់។[14] ប៉ុន្តែក្នុងពេលឆ្លើយតបទៅនឹងការព្យាយាមលើកឡើងរបស់មេធាវីលោក អៀង សារី សហព្រះរាជអាជ្ញាបានលើកឡើងថា "វាគឺជាការយល់ដឹងជាសាធារណៈដែលពាក្យសុំមួយទាក់ទងនឹងបញ្ហាអំពើពុករលួយត្រូវលើកឡើងចំពោះមុខ [សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត]។"[15]

៤. ក្នុងសប្តាហ៍បន្ទាប់គឺថ្ងៃទី ០៦ ទី ០៧ ទី ០៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩ ឯកឧត្តម Peter Taksoe-Jensen បានមកដល់ទីក្រុងភ្នំពេញ ជួបជាមួយឯកឧត្តម សុខ អាន ដើម្បីពិភាក្សាអំពីការចោទប្រកាន់អំពើពុករលួយដែលចេះតែបន្តមាននៅ អ.វ.ត.ក និងដើម្បីបង្កើតយន្តការមួយសម្រាប់រាយការណ៍អំពីការប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយនាពេលអនាគតទៅដល់ភាគីទាំងពីគឺភាគីជាតិ និងអង្គការសហប្រជាជាតិនៅក្នុង អ.វ.ត.ក ។ តាមរយៈការព្រមទទួលយក និងថ្វីបើតាមឆន្ទះរបស់លោក Peter Taksoe-Jensen "ក្នុងការទុកបញ្ហានៃអំពើពុករលួយនេះមួយអន្លើសិន" (*ហេតុដូច្នេះ ការធ្វើពុតថាអ្វីៗទាំងអស់គឺល្អប្រសើរ ជាឥរិយាបថមួយដែលត្រូវតែបានគេពិចារណាដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីគោលនយោបាយផ្លូវការរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ចំពោះការចោទប្រកាន់ពីអំពើពុករលួយ*) ក៏កិច្ចប្រជុំនោះបានទទួលបរាជ័យ គឺគ្មានបានបង្កើត ឬយល់ស្របគ្នាលើយន្តការដ៏គួរឱ្យជឿទុកចិត្តមួយ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានៃការចោទប្រកាន់អំពើពុករលួយឡើយ។[16]

---

[13] *រឿងក្តី* អៀង សារី, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អបជ១៧), បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចអំពីការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរបស់ ក.ស.ច.ស, ចុះថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨។

[14] រឿងក្តីរបស់ អៀង សារី, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អបជ១៧), ប្រតិចារឹកនៃសវនាការថ្ងៃទី២ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩, ទំព័រ ៣៣។

[15] ដូចយោងខាងលើ ទំព័រ ២៦ ។

[16] *សូមមើល* ឧបសម្ព័ន្ធ គ។ សេចក្តីថ្លែងការរបស់ Peter Taksoe-Jensen, ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩។

ទោះបីជាមានការបរាជ័យដូចនេះក៏ដោយ ក៏ក្រោយពេលកិច្ចប្រជុំមានរបាយការណ៍លើកឡើងថា ប្រទេសផ្តល់ជំនួយមួយចំនួនសម្រាប់ អ.វ.ត.ក ដូចជាប្រទេសអូស្ត្រាលី បានដាក់សម្ពាធដល់លោក Peter Taksoe-Jensen ឲ្យទទួលយកយន្តការប្រឆាំងអំពើពុករលួយមិនគ្រប់ជ្រុងជ្រោយមួយដែលស្នើឡើងដោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និង "ស្នើឲ្យបញ្ចេញថវិការបស់ប្រទេសអូស្ត្រាលីសម្រាប់តុលាការខ្មែរក្រហមដែលបានត្រូវបង្កកទុកកាលពីឆ្នាំទៅ ដោយសារតែការចោទប្រកាន់អំពីការផ្តល់លុយជាថ្នូរនឹងការងារ"[17]។ ប៉ុន្តែ វាទំនងជាថា រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ អង្គការសហប្រជាជាតិបានជំទាស់នឹងការបញ្ចេញថវិកានេះ "លុះត្រាតែបញ្ហានៃអំពើពុករលួយត្រូវបានដោះស្រាយអោយបានគ្រប់គ្រាន់"[18]។

II. ការកត់សម្គាល់ជាបឋម

ក. ភាពអាចទទួលយកបាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

៥. សំណើសុំត្រូវបានដាក់ "អនុលោមតាមវិធាន ២១(១), ៥៥(១០) និង ៥៨(៦) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង អ.វ.ត.ក ("វិធាន")[19]។ យោងតាមវិធាន ៧៤(៣)(ខ) ជនត្រូវចោទអាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍លើដីការបស់ ក.ស.ច.ស "ដែលបដិសេធសំណើសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរដែលបានអនុញ្ញាតដោយវិធានផ្ទៃក្នុងទាំងនេះ"។ ដីការបស់ ក.ស.ច.ស បានបដិសេធយ៉ាងច្បាស់លាស់លើសំណើសុំអោយបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ហេតុដូច្នេះសំណើសុំនេះអាចទទួលយកបានស្របតាមវិធាន ៧៤(៣)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

៦. បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅតែអាចទទួលយកបាន អនុលោមតាមវិធាន ៧៤(៣)(ខ) ទោះបីជាសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានប្រកាសថា "ខ្លួនមានកង្វះខាតផ្នែកយុត្តាធិការក្នុងការបំពេញកិច្ច

---

[17] រដ្ឋាភិបាលនិយាយថា ខ្លួនត្រូវបានគាំទ្រដោយម្ចាស់ជំនួយនៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សាតុលាការ, ដោយ Douglas Gillison និង Isabelle Roughol, កាសែត Cambodia Daily, ចេញថ្ងៃទី៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩។

[18] អត្ថបទផ្សាយរបស់ វិទ្យុសម្លេងអាមេរិច VoA ដោយលោក សុខ ខេមរា នាថ្ងៃទី ២៣ មេសា ២០០៩ ក្រោមចំណងជើងថា "អង្គការសហប្រជាជាតិ៖ ការបរាជ័យរបស់តុលាការទម្លាក់បន្ទុកមកលើម្ចាស់ជំនួយ" ("អត្ថបទរបស់ខេមរា")។

[19] សំណើសុំ, កថាខណ្ឌទី១។

ស៊ើបសួរដូចដែលបានស្នើសុំ"[20] ជាជាងសម្រេចសេចក្តីទៅលើខ្លឹមសារនៃសំណើសុំ[21]។ ចំពោះការផ្តល់សិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស ដែលបានបដិសេធសំណើសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរនោះ វិធាន ៧៤(៣)(ខ) មិនបានបែងចែកថា តើសំណើសុំនេះត្រូវបានបដិសេធដោយសារតែខ្លឹមសារ ឬបដិសេធដោយសារតែកង្វះយុត្តាធិការ។ ការពិតដែលសំណើសុំនោះត្រូវបានបដិសេធ គឺជាកត្តាដែលបានលេចចេញតែមួយគត់ដែលត្រូវយកទៅធ្វើការពិចារណា ហើយដែលបានផ្តល់សិទ្ធិក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះ។

៧. សំណើសុំត្រូវបានដាក់ដោយមេធាវីលោក នួន ជា កាលពីថ្ងៃទី២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ២០០៩។ មេធាវីលោក អៀង សារី[22] និងមេធាវីលោក ខៀវ សំផន[23] បានដាក់ពាក្យសុំដើម្បីចូលរួមក្នុងសំណើសុំនោះជាបន្តបន្ទាប់ ដោយមានការដាក់ ពាក្យសុំគាំទ្រពីមេធាវីលោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ផងដែរ[24]។ ដោយបានចូលរួមក្នុងសំណើសុំនោះដែរ មេធាវីលោកអៀង សារី បានជូនដំណឹងដល់លោក អៀង សារី ថាខ្លួន"សូមទទួលយកដោយឥតលក្ខខណ្ឌនូវអំណះអំណាងផ្លូវច្បាប់ និងអង្គហេតុនានាដែលរៀបចំដោយមេធាវីលោក នួន ជា"[25]។ ដោយបានចូលរួមក្នុងសំណើសុំដូច្នេះ មេធាវីលោក អៀង សារី មានសិទ្ធិពេញលេញដើម្បីប្តឹងឧទ្ធរណ៍អនុលោមតាមវិធាន ៧៤(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស ដោយសំដៅមកគ្រប់ក្រុមមេធាវីការពារក្តីដែលបានចូលរួម ឬគាំទ្រសំណើសុំនេះ បានយល់ស្របការអង្គហេតុនេះ ។

---

[20] ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស ក្នុងផ្នែកសម្រេចសេចក្តី។

[21] *សូមមើលផងដែរ* ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស កថាខណ្ឌទី១០ ថាតើ ក.ស.ច.ស អះអាងថា "ដោយមិនគិតអំពីភាពសមហេតុផលនៃការចោទប្រកាន់ ដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងសំណើសុំ បញ្ហាគឺថា ការឆ្លើយតបជាវិជ្ជមានចំពោះសំណើសុំបែបនោះ វាគឺជាការប្រើប្រាស់អំណាចក្នុងផ្លូវខុស ព្រោះអង្គហេតុទាំងនោះមិនស្ថិតនៅក្នុងសមត្ថកិច្ចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដោយអនុលោមតាមច្បាប់ អ.វ.ត.ក"។

[22] *សូមមើល* ញត្តិសុំចូលរួម, ទំព័រទី១។

[23] រឿងក្តី ខៀវ សំផន សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស, សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តីដើម្បីឲ្យអនុម័តយកសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី១១ របស់ នួន ជា ទាក់ទងនឹងការចោទប្រកាន់អំពើបទពុករលួយនៅ អ.វ.ត.ក, ចុះថ្ងៃទី៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩។

[24] រឿងក្តី អៀង ធីរិទ្ធ, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស, ញត្តិគាំទ្រសំណើសុំធ្វើកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី១១ របស់លោក នួន ជា ដើម្បីលាតត្រដាងពីរបាយការណ៍ OIOS និងឯកសារពាក់ព័ន្ធ, ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៩។

[25] ញត្តិសុំចូលរួម, ទំព័រទី១។

៨. សិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក អៀង សារី គឺឯករាជ្យពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នានាដែលបានដាក់ប្តឹងដោយជនត្រូវចោទដទៃទៀត ដែលមានសិទ្ធិប្តឹងផងដែរ[26]។

ខ. សំណើសុំឲ្យមានសវនាការដេញដោលផ្ទាល់មាត់

៩. អនុលោមតាមវិធាន ៧៧ មេធាវីលោក អៀង សារី ស្នើសុំដោយក្តីគោរពឲ្យមានសវនាការដេញដោលផ្ទាល់មាត់ចំពោះពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ។ អនុលោមតាមវិធាន ៧៧(៣) "ការសន្ទតជាមុនចំពោះរាល់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងអស់មុនអង្គសេចក្តី គឺនឹងធ្វើតាមរយៈសវនាការដេញដោលផ្ទាល់មាត់"[27] និង អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានផ្តល់ឲ្យម្តងហើយម្តងទៀត តាមសំណើសុំឲ្យមានសវនាការដេញដោលផ្ទាល់មាត់ ចំពោះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលមិនមានការឯកភាពគ្នារវាងភាគីនានា[28]។ លក្ខខ័ណ្ឌពីរយ៉ាងដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីធ្វើយុត្តិកម្មលើសវនាការដេញដោលផ្ទាល់មាត់គឺ៖ (១) សារៈសំខាន់នៃបញ្ហា និង (២) ការពិតដែលថាភាគីមួយក្នុងចំណោមភាគីនានាបានស្នើសុំឲ្យមានសវនាការដេញដោលផ្ទាល់មាត់"[29]។ ចំពោះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ

---

[26] ទោះជាយ៉ាងណាមិនគួរឲ្យភ្ញាក់ផ្អើលទេ មេធាវីលោក នួន ជា មេធាវីលោក ខៀវ សំផន និងមេធាវីលោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ក៏បានដាក់ប្តឹងឧទ្ធរណ៍នឹងដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស ផងដែរ។ *សូមមើល រឿងក្តី នួន ជា* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ១៩), សេចក្តីជូនដំណឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍។ *រឿងក្តី ខៀវ សំផន* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ១៩), សេចក្តីជូនដំណឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, ចុះថ្ងៃទី៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩។ *រឿងក្តី អៀង ធីរិទ្ធ* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ១៩), សេចក្តីជូនដំណឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩។

[27] *រឿងក្តី អៀង សារី* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ១៨), បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអំពីការរំលោភបំពានការសម្ងាត់នៃកិច្ចស៊ើបសួរ និង សំណើសុំដាក់កាលបរិច្ឆេទដាក់ឯកសារជាបន្ទាន់ និង សវនាការដេញដោលផ្ទាល់មាត់ជាសាធារណៈ, ចុះថ្ងៃទី១០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៩ ("បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ការសម្ងាត់")។

[28] *រឿងក្តី ខៀវ សំផន* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ១១), សេចក្តីសម្រេចលើពាក្យសុំឲ្យមានសវនាការជាសាធារណៈ របស់លោក ខៀវ សំផន, ចុះថ្ងៃទី៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨។ *រឿងក្តី អៀង សារី* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ១៧), សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីកំណត់លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃសារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរតែប៉ុណ្ណោះ និងដីកាកំណត់កាលបរិច្ឆេទសវនាការ, ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៩, ("សេចក្តីសម្រេចសារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ")។

[29] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ការសម្ងាត់, យោងសេចក្តីសម្រេចសារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ, កថាខណ្ឌទី៦។

មេធាវីលោក អៀង សារី កំពុងស្នើសុំយ៉ាងដាក់លាក់អោយមានសវនាការដេញដោលផ្ទាល់មាត់។ អាស្រ័យហេតុនេះ សំណើសុំនេះគួរតែត្រូវផ្តល់ឲ្យ។

១០. ដោយសារតែទាក់ទឹងនឹងខ្លឹមសារ បញ្ហានានាដែលត្រូវបានលើកឡើងនៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍តម្រូវឲ្យមានសវនាការដេញដោលផ្ទាល់មាត់ជាសាធារណៈ។ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍គួរតែជាប្រធានបទនៃការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្ទាល់មាត់ ដោយសារតែ៖

ក. បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍លើកឡើងនូវបញ្ហាស្មុគស្មាញ ដែលមិនធ្លាប់បានលើកឡើងកាលពីមុននៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ខណៈដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានបដិសេធក្នុងការអនុញ្ញាតឲ្យមានការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានលើបញ្ហានេះដោយសហមេធាវីការពារក្តីជនត្រូវចោទ អៀង សារី ក៏ដូចជាសហមេធាវីការពារក្តីជនត្រូវចោទ ខៀវ សំផន នៅក្នុងសវនាការដេញដោលផ្ទាល់មាត់កាលពីពេលថ្មីៗនេះ[30]។

ខ. បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បានសម្តែងចេញទាំងស្រុងនូវវិបាកបថរបស់ ក.ស.ច.ស ឆ្ពោះទៅរកតម្លាភាព និង ការទទួលខុសត្រូវលើអំពើរបស់ខ្លួន ព្រមទាំងសិទ្ធិក្នុងការទទួលបាននូវការកាត់សេចក្តីប្រកបដោយភាពយុត្តិធម៌ដែលនឹងមានជាប់ជាមួយនឹងការស៊ើបអង្កេត លើកលែងតែត្រូវបានដោះស្រាយដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះប៉ុណ្ណោះ។

គ. បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បានជះឥទ្ធិពលយ៉ាងច្បាស់លាស់ និងគ្មានមន្ទិលសង្ស័យលើកេរ្តិ៍ដំណែលរបស់ អ.វ.ត.ក ក្នុងការផ្តល់ជាឧទាហរណ៍នូវដំណើរការនីតិវិធីតុលាការប្រកបដោយយុត្តិធម៌និងតម្លាភាពដែលត្រូវបានសន្មតទុកជាមុន[31]។

១១. ដោយសារក្រុមមេធាវីការពារក្តីចំនួន ៤ក្រុម នឹងត្រូវបានធ្វើជាតំណាងនៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ ដូច្នេះហើយនឹងដាក់សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដាច់ដោយឡែកពីគ្នានោះ ក្រុមនីមួយៗត្រូវតែទទួល

---

[30] *សូមមើល រឿងក្តី អៀង សារី,* សំណុំរឿង ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ១៧) ប្រតិចារឹក នៃសវនាការ, ចុះថ្ងៃទី២ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩, ទំព័រ ៣៣។ *រឿងក្តី ខៀវ សំផន* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ១៥), ប្រតិចារឹក នៃសវនាការ, ចុះថ្ងៃទី៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៩, ទំព័រ ៤៦។

[31] តាមពិតក្នុងកំឡុងពេលចរចារទាក់ទងនឹងការបង្កើត អ.វ.ត.ក អ្នកចរចារ អ.ស.ប មានកង្វល់ថា សេចក្តីរាយការណ៍ជាច្រើននៃអំពើពុករលួយ និងកង្វះឯករាជ្យភាព និងសមត្ថភាពក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការកម្ពុជាក្នុងស្រុក អាចរាំងស្ទះតុលាការក្នុងការផ្តល់យុត្តិធម៌ និងបំពេញតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ។ *សូមមើល* ការកាត់ទោស ឌុច នៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា, របាយការណ៍របស់ Open Society Justice Initiative, ចុះខែមីនា ឆ្នាំ២០០៩, ទំព័រទី៥។

បាននូវការអនុញ្ញាតឲ្យមានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីបង្ហាញទឡ្ហីករណ៍ដោយផ្ទាល់មាត់នៅក្នុងពេលសវនាការដេញដោលផ្ទាល់មាត់។ ក្រុមមេធាវីការពារក្តីនីមួយៗត្រូវតែទទួលបាននូវការអនុញ្ញាតនូវរយៈពេលដូចគ្នា ដើម្បីបង្ហាញទឡ្ហីករណ៍ផ្ទាល់មាត់ទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ (រយៈពេលប្រហែលជា ១ម៉ោងកន្លះ សម្រាប់ក្រុមនីមួយៗ) ដោយសារករណីនេះនឹងត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យប្រសិនបើភាគីនោះប្តឹងឧទ្ធរណ៍តែម្នាក់ឯងនោះ។ ជនត្រូវចោទម្នាក់ៗដែលត្រូវបាននាំយកមកចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក មានសិទ្ធិទទួលនូវការកាត់សេចក្តីប្រកបដោយយុត្តិធម៌រៀងៗខ្លួន រីឯអង្គជំនុំជម្រះ ដែលជនត្រូវចោទទាំងនោះត្រូវបង្ហាញខ្លួនចំពោះមុខនោះ មិនអាចកាត់សេចក្តីលើជនទាំងនេះជារួមបានទេ ទោះបីជាជនទាំងនេះអាចចែករំលែកនូវផលប្រយោជន៍ដូចគ្នាក៏ដោយ។

១២. សវនាការដេញដោលផ្ទាល់មាត់ ត្រូវបានស្នើអោយធ្វើឡើងនៅវេលាដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះអាចធ្វើបានឆាប់បំផុតតាមការគួរ នោះគឺនៅពេលដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះនឹងជួបប្រជុំគ្នានៅសប្តាហ៍នៃថ្ងៃទី១ ដល់ ទី៥ នៃខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៩[32]។ ការរកឃើញនូវអំពើពុករលួយដែលបានរីករាលដាល និងមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញនេះ[33] អាចមានផលប៉ះពាល់ដល់ការចូលរួមរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះ ក៏ដូចជាការផ្តល់ជំនួយជាបន្តដល់ខាងភាគីជាតិនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ របស់អង្គការកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ (UNDP) និងជាលទ្ធផលគឺការបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតុលាការនោះ ។ ផលប៉ះពាល់នេះគឺពិតប្រាកដ និងតម្រូវអោយមានការចាត់វិធានការមួយដែលមានតម្លាភាព ដោយមានមនសិការ និងអោយបានឆាប់រហ័ស។

III. សេចក្តីសង្ខេបទឡ្ហីករណ៍

[32] យោងតាមអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ខ្លួននឹងបើកសវនាការផ្ទាល់មាត់បន្ទាប់ នៅសប្តាហ៍ទី១-៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៩។ *សូមមើល រឿងក្តី អៀង សារី,* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស, អនុស្សរណៈអន្តរការិយាល័យ, កិច្ចប្រជុំអង្គបុរេជំនុំជម្រះលើកដំបូងក្នុងឆមាសទីមួយនៃឆ្នាំ២០០៩, ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨។

[33] *សូមមើល* មាត្រាទី២៨ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងដែលអនុញ្ញាតឲ្យ អ.ស.ប "ផ្អាកជំនួយឧបត្ថមជាហិរញ្ញវត្ថុ ឬជាអ្វីផ្សេងទៀតដែលបានចែងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងគ្នានេះ" ប្រសិនបើ "រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាផ្លាស់ប្តូររចនាសម្ព័ន ឬការរៀបចំអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ឬក៏ធ្វើយ៉ាងណាឲ្យអង្គជំនុំជម្រះដំណើរការតាមរបៀបណាមួយដែលមិនស្របជាខ្លឹមសារនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ" ។

១៣. មេធាវីលោកអៀង សារី សុំដាក់ជូននូវអំណះអំណាងដូចខាងក្រោម ដើម្បីគាំទ្រដល់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួន៖

ក. ក.ស.ច.ស បានប្រកាន់យកនូវវិធីសាស្ត្រតឹងរឹងជ្រុលមួយ ក្នុងកំណត់ដែនយុត្តាធិការតាមផ្លូវច្បាប់របស់ខ្លួនដើម្បីបដិសេធសំណើសុំនេះ។ ព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំដល់ ក.ស.ច.ស តាមរយៈសំណើសុំនេះ ស្ថិតនៅក្នុងរង្វង់ដែនសមត្ថកិច្ចតាមផ្លូវច្បាប់របស់ ក.ស.ច.ស តាមកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់ អ.វ.ត.ក[34] តាមច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក[35] និងវិធានផ្ទៃក្នុង[36]។ ហេតុដូច្នេះ ព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំគឺមិន "ថ្មីទាំងស្រុងទៅនឹងអង្គហេតុដែលគ្របដណ្តប់ដោយកិច្ចស៊ើបសួររបស់តុលាការនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះឡើយ[37]" ប៉ុន្តែនេះវាបង្កើតបានជាផ្នែកមួយជាប់មកជាមួយ និងមិនអាចផ្តាច់ចេញបានពីការស៊ើបសួរ។

ខ. ថ្វីបើមានការចោទប្រកាន់ថាមានការដាក់កម្រិតដោយច្បាប់ចំពោះ ក.ស.ច.ស ក្នុងការផ្តល់ឲ្យនូវព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំ ក.ស.ច.ស មានអំណាច និងភារកិច្ចពីកំណើតក្នុងការតាក់តែងបទបញ្ញត្តិសម្រាប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រកបដោយយុត្តិធម៌ នៅក្នុងក្រោមច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិដែលតម្រូវឲ្យផ្តល់ឲ្យនូវព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំដល់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី ។

គ. សំណើសុំ គឺមិនមែនធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើ "ការប្រមើលមើលអំពីផលវិបាកជាអវិជ្ជមាន ក្នុងគ្រប់ទម្រង់ទាំងអស់នៃអំពើពុករលួយ ប្រសិនបើកើតមាននៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីតុលាការ"[38] ប៉ុន្តែ ដោយផ្អែកលើការបកស្រាយសមហេតុផលនៃភស្តុតាងដែលជនត្រូវចោទ/ក្រុមមេធាវីការពារក្តីទទួលបាន។ ព័ត៌មានជាច្រើនទៀតអំពីវិសាលភាពនៃអំពើពុករលួយនៅក្នុង អ.វ.ត.ក ដែលជាលទ្ធផលនាំឲ្យមានដីការសម្រេចបស់ ក.ស.ច.ស បញ្ជាក់បន្ថែមអំពីការចោទប្រកាន់ទាំងនេះ។

---

[34] កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទាក់ទងនឹងការកាត់សេចក្តីនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជានូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹតឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ, ចុះថ្ងៃទី៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៣ ("កិច្ចព្រមព្រៀង")។

[35] ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតឲ្យមានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា សម្រាប់កាត់សេចក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹតឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ មួយច្បាប់វិសោធនកម្មដែលបានប្រកាសឲ្យប្រើ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៤, នស/រកម/១០០៤/០០៦ ("ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត")។

[36] វិធានផ្ទៃក្នុង (វិសោធនកម្មលើកទី ៣), ដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មថ្ងៃទី៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៩ ("វិធាន")។

[37] ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស, កថាខណ្ឌទី១០។

[38] ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស, កថាខណ្ឌទី១២។

ឃ. ធាតុចម្បងនៃព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំ ដែលហៅថា របាយការណ៍ OIOS មិនមែនជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទេ តែជារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលផ្តួចផ្តើមធ្វើឡើងតាមរយៈការស៊ើបអង្កេតរបស់ OIOS ។ ដូច្នេះ របាយការណ៍ OIOS ត្រូវតែកម្មវត្ថុនៃការបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ហើយ ក.ស.ច.ស មិនអាចលាក់ខ្លួនពីក្រោយខ្នងការបដិសេធរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា នូវសំណើសុំឯកសារនេះដែលធ្វើឡើងដោយ ជនត្រូវចោទ/ក្រុមមេធាវីការពារក្តីឡើយ។

ង. ជម្រើសផ្សេងនឹងករណីនេះ បើសិន របាយការណ៍ OIOS អាចគ្រាន់តែទទួលបានតាមរយៈការបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរមួយដោយ ក.ស.ច.ស ដោយធ្វើដោយផ្ទាល់ទៅកាន់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា*តាមរយៈ*សំណើសុំជំនួយ ស្របតាមមាត្រា ២៥នៃកិច្ចព្រមព្រៀង ឬ ក្នុងវិធានដែល ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងសំណើសុំឱ្យលាតត្រដាងនូវព័ត៌មាន ដែលស្ថិតនៅក្រោមយុត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិ ដែលឆ្លើយតបទៅនឹងគ្រប់លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសំខាន់ៗទាំងអស់។

IV. អំពីអង្គច្បាប់

ក. យុត្តាធិការលើការស៊ើបអង្កេតរបស់តុលាការ

១៤. តាមមាត្រា ៥(១) នៃកិច្ចព្រមព្រៀង ក.ស.ច.ស ត្រូវទទួលខុសត្រូវតាមច្បាប់ និងផ្តាច់មុខតែម្នាក់ឯងក្នុងការបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរមុនអង្គសេចក្តី។ ខណៈដែលក្រុមមេធាវីការពារក្តីអាចស្នើសុំឱ្យ ក.ស.ច.ស បំពេញកិច្ចស៊ើបសួរជាក់លាក់នោះ ក្រុមមេធាវីទាំងនោះត្រូវបានហាមឃាត់មិនឱ្យធ្វើការស៊ើបអង្កេតផ្ទាល់ខ្លួន ហើយត្រូវតែបញ្ជូនរាល់សំណើសុំអោយបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរទាំងអស់ទៅកាន់ ក.ស.ច.ស[39]។ គោលបំណងនៃយុត្តាធិការផ្តាច់មុខតែម្នាក់ឯងនេះគឺច្បាស់លាស់ គឺដើម្បីការពារសុចរិតភាព និងឯករាជ្យភាពនៃការស៊ើបសួរពីការជ្រៀតជ្រែកពីបណ្តាភាគីនានា ពោលគឺ សហព្រះរាជអាជ្ញា មេធាវីការពារក្តី និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។

---

[39] ក.ស.ច.ស បានបញ្ជាក់ពីមុនអំពីតួនាទីរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការស៊ើបអង្កេតរបស់ អ.វ.ត.ក៖ “ នៅមុខអង្គជំនុំជម្រះនេះ អំណាចនៃការធ្វើការស៊ើបអង្កេតុលាការ ត្រូវចាត់តាំងឱ្យតែ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឯករាជ្យពីរនាក់តែប៉ុណ្ណោះ ហើយមិនត្រូវចាត់តាំងឱ្យភាគីណាផ្សេងឡើយ។ មិនមានការអនុញ្ញាតណាមួយ ដែលផ្តល់អំណាចឱ្យភាគីទាំងឡាយ ដើម្បីសម្រេចកិច្ចស៊ើបអង្កេតជំនួសឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឡើយ ដូចដែលអាចជារណីនៅក្នុងប្រព័ន្ធនីតិវិធីផ្សេងៗ។ [...] សមត្ថភាពរបស់ភាគីទាំងឡាយ ដើម្បីអន្តរាគមន៍ត្រូវបានកំណត់ទៅតាមការស៊ើបអង្កេតដំបូង ដូចដែលចាំបាច់ខ្លាំងសម្រាប់ការនុវត្តន៍ដ៏មានប្រសិទ្ធភាពនៃសិទ្ធិរបស់ពួកគេក្នុងការស្នើសុំកិច្ចស៊ើបសួរ”។ *រឿងក្តី នួន ជា* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស, អនុស្សរណៈ ក.ស.ច.ស ទៅកាន់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី, ចុះថ្ងៃទី១០ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៨, ទំព័រទី២។

១៥. មុខងារនៃអំណាចស៊ើបសួរដាច់មុខ និងដ៏ធំធេងរបស់ ក.ស.ច.ស នេះ គឺដើម្បី "លាតត្រដាងនូវការពិត" ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងសេចក្តីសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា[40]។

ខ. វិសាលភាពនៃការស៊ើបអង្កេតរបស់តុលាការនិងសកម្មភាពស៊ើបអង្កេត

១៦. វិធាន ៥៥(៥) បានដាក់កាតព្វកិច្ចលើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដើម្បីធ្វើកិច្ចការក្នុង នាមជាអង្គការយុត្តិធម៌ប្រកបដោយអនាគតិ ដោយប្រមូលផ្តុំ និងវាយតម្លៃលើភស្តុតាងដាក់បន្ទុក ព្រមទាំងភស្តុតាងដោះបន្ទុក ដោយមានវិសាលភាពដូចគ្នា។ ការប្រើពាក្យបញ្ជារថា "ត្រូវតែ" ចង្អុលបង្ហាញថា ពុំមានឆន្ទានុសិទ្ធិសម្រាប់ ក.ស.ច.ស ពាក់ព័ន្ធនឹងការបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរប្រកបដោយអនាគតិ ព្រមទាំងភារៈកិច្ចរបស់ ក.ស.ច.ស ក្នុងការស្រាវជ្រាវ និង លាតត្រដាងដល់ភាគីនូវភស្តុតាងដាក់បន្ទុក និងភស្តុតាងដោះបន្ទុក។

១៧. វិធាន ៥៥(២) ដាក់កម្រិតលើវិសាលភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួរតាមផ្លូវតុលាការដែលធ្វើឡើងដោយ ក.ស.ច.ស។ វិធាននេះចែងថា "ក.ស.ច.ស ត្រូវធ្វើការស៊ើបអង្កេតតែលើអង្គហេតុ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ ឬក៏ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែមប៉ុណ្ណោះ"។ មាត្រា ២ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក៏បានដាក់កម្រិតលើសមត្ថកិច្ចរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងការនាំយកធ្វើការកាត់ទោសនូវ "អ្នកទាំងឡាយណាដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម និង ការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើច្បាប់កម្ពុជាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបទឧក្រិដ្ឋ ច្បាប់និងទំនៀមទម្លាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ ព្រមទាំងអនុសញ្ញាអន្តរជាតិដែលទទួលស្គាល់ដោយប្រទេសកម្ពុជា ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងរយៈពេលចាប់ពីថ្ងៃទី ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃទី៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩" ។

V. ឧបត្ថម្ភករណ៍

ក. សំណើសុំនេះចូលនៅក្នុងយុត្តាធិការតាមផ្លូវច្បាប់របស់ ក.ស.ច.ស

[40] វិធាន ៥៥(៥)។

១៨. សូមធ្វើការគូសបញ្ជាក់ថា ក.ស.ច.ស ត្រូវបានផ្តល់យុត្តាធិការដាច់មុខទៅលើកិច្ចស៊ើបសួរតាមផ្លូវតុលាការតាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀង និងវិធានផ្ទៃក្នុង ។ បើសិន ក.ស.ច.ស បដិសេធនូវសំណើសុំអោយបំពេញកិច្ចស៊ើបសួររបស់មេធាវីការពារក្តី នោះមេធាវីការពារក្តីតាមច្បាប់ត្រូវបានហាមឃាត់មិនអោយធ្វើការងារនោះដោយខ្លួនឯង ហើយបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរនោះដោយខ្លួនឯងឡើយ[41]។ មានតែជំរើសមួយគត់ប៉ុណ្ណោះសម្រាប់មេធាវីការពារក្តី គឺត្រូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍នឹងការបដិសេធបែបនេះតាមវិធាន ៧៤(៣)(ខ) ។ ថ្វីបើ ក.ស.ច.ស មានដែនកំណត់ក្នុងការស៊ើបសួរត្រឹមតែអង្គហេតុនានាដែលមានចែងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ តាមវិធាន ៥៥(២) និង មាត្រា ២ នៃច្បាប់បង្កើត អ.វ.ត.ក ក្តី ក៏បញ្ញត្តិទាំងនេះ អាចមិនត្រូវយកជាធ្វើសំអាងដោយ ក.ស.ច.ស ឬ ក.ស.ព ដើម្បីដាក់កម្រិតនូវវិសាលភាពពេលវេលានៃអង្គហេតុនានា ដែលអាចជាប់ពាក់ព័ន្ធដល់ការលាតត្រដាងបង្ហាញការពិត ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដែលបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ។ ហេតុដូច្នេះ អង្គហេតុពាក់ព័ន្ធអាចមាននៅមុន ឬ នៅក្រោយរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ[42]។

១៩. ក.ស.ច.ស គួរតែបានបកស្រាយនូវយុត្តាធិការតាមផ្លូវច្បាប់របស់ខ្លួននេះអោយបានទូលំទូលាយ ខណៈដែលវាស្ថិតនៅក្នុងថេរៈវេលាសមស្របនៃការបកស្រាយ ដើម្បីធ្វើការវាយតម្លៃថា តើត្រូវផ្តល់តាមសំណើសុំអោយបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរដោយគូភាគីដែរឬអត់ ។ ដូចដែលបានអះអាងនៅទីនេះ ការបកស្រាយទូលំទូលាយបែបនេះ គឺជាហេតុផលដែលអាចទទួលយកបាននៅពេលដែលកម្មវត្ថុនោះ គឺមានលក្ខណៈធម្មជាតិជាប់មកជាមួយនឹងសុចរិតភាពនៃកាតព្វកិច្ចស៊ើបសួររបស់ ក.ស.ច.ស ដើម្បីដាក់ចេញនូវការធ្វើវិភាគមួយដែលមានយុត្តិធម៌ មានតុល្យភាពនិងមិនលំអៀងយ៉ាងហ្មត់ចត់ ឬគ្មានពាក់ព័ន្ធអំពើពុករលួយ ទៅលើភស្តុតាង (ដាក់បន្ទុក និងដោះបន្ទុក) ដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ។

២០. ផ្សេងពីការជ្រើសរើសនូវវិធីសាស្ត្រដែលសមរម្យ និងសមហេតុសមផល ដើម្បីដាក់កម្រិតលើយុត្តាធិការស៊ើបសួររបស់ខ្លួន ក.ស.ច.ស ជ្រើសយកការយល់ឃើញមួយដែលសាមញ្ញ និងដែល

---

[41] *រឿងក្តីរបស់ នួន ជា,* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស អនុស្សរណៈរបស់ ក.ស.ច.ស មកមេធាវីការពារក្តី ចុះថ្ងៃទី ១០ មករា ២០០៨ ទំព័រ ២។

[42] *សូមមើល រឿងក្តីរបស់ អៀង សារី,* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស សំណើរបស់លោក អៀង សារី សុំអោយបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទីមួយ ចុះថ្ងៃទី ២០ មីនា ២០០៩ កថាខណ្ឌ ២-៨ ។

មានដែនកំណត់ក្លែងក្លាយ ចំពោះអ្វីដែលបង្កើតបានជា "ការលាតត្រដាងបង្ហាញការពិត" នៅក្នុងបរិបទនៃវិធាន ៥៥(៥) ។ ក្នុងការធ្វើយុត្តិកម្មចំពោះការបកស្រាយរបស់ខ្លួនដែលមានចេតនាពុំប្រមើលមើលវែងឆ្ងាយ ទៅលើអំណាចស៊ើបសួររបស់ខ្លួនតាមវិធាន ៥៥(៥) ក.ស.ច.ស បានធ្វើភ័ន្តច្រលំដែលមិនប៉ិនប្រសប់អំពីប្រភេទនៃសំណើសុំនេះ អញ្ចឹងហើយទើបសំណើសុំនេះស្ថិតនៅក្រៅវិសាលភាពនៃការបកស្រាយនេះ ។

២១. ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស បានកត់សម្គាល់ថា មេធាវីការពារក្តីបានស្នើអោយ ក.ស.ច.ស ប្រមូល "ព័ត៌មានដែលនាំដល់ការលាតត្រដាងបង្ហាញការពិតអំពីតុលាការនេះ[43]" ហើយ "បង្ហាញនូវធាតុផ្សំពុករលួយនៅក្នុងតុលាការនេះ[44]"។ ដូច្នេះហើយទើប ក.ស.ច.ស ចាប់ផ្តើមបដិសេធនូវសំណើសុំ នេះដោយឈរលើមូលដ្ឋានថា អំណាចស៊ើបសួរអង្គហេតុនានាដែលមានចែងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ ឬ ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរសបន្ថែមដោយ ក.ស.ព "មិនអាចលាតសន្ធឹងដល់ការលាតត្រដាងបង្ហាញការពិត *"អំពីតុលាការនេះ"* ដូចដែលមេធាវីការពារក្តីប្រាថ្នានោះទេ ដោយសារបញ្ហានេះគឺជាបញ្ហាថ្មីស្រឡាងចំពោះអង្គហេតុដែលគ្របដណ្តប់លើកិច្ចស៊ើបសួររបស់តុលាការបច្ចុប្បន្ននេះ" [45]។ ក.ស.ច.ស យ៉ាងសាមញ្ញបំផុត យល់ច្រលំលើខ្លឹមសារ និងគោលបំណងនៃសំណើសុំនេះ។ មេធាវីការពារក្តី បានធ្វើសំណើសុំនេះមួយផ្នែកសិន នៅពេលដែលព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំត្រូវបានផ្តល់មក ទើបខ្លួនអាចវាយតម្លៃថា តើលទ្ធផលក្នុងអំពើពុករលួយដែលគេរាយការណ៍មកនោះ (ដូចដែលទទួលស្គាល់ដោយលោក Knut Rosandhaug ជាអ្នកតំណាងជាន់ខ្ពស់បំផុតរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិនោះ) ជះឥទ្ធិពលដល់ការសន្និដ្ឋានលើអង្គហេតុដែលត្រូវបានសំរេច ឬនឹងត្រូវបានសំរេចដោយ ក.ស.ច.ស ដើម្បីវាយតម្លៃលើភស្តុតាងដែល ក.ស.ច.ស បានប្រមូលឬវាយតម្លៃ ទាក់ទងទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ។ តាមពិត ភស្តុតាងទាក់ទងនឹងការសន្និដ្ឋានលើអង្គហេតុដែលត្រូវបានសម្រេច ឬនឹងត្រូវបានសម្រេចដោយ ក.ស.ច.ស ដើម្បីវាយតម្លៃលើភស្តុតាងដែល ក.ស.ច.ស បានប្រមូលឬវាយតម្លៃ ទាក់ទងទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ គឺច្បាស់ណាស់ជាភស្តុតាងដោះបន្ទុក (ដែលនឹងមានពណ៌នាលំអិតខាងក្រោម)។ ជាបច្ច័យ សំណើសុំ គឺមិនមែន "ជាបញ្ហា

---

[43] ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស *ដោយយកជាសំអាង* សំណើសុំ កថាខណ្ឌ ១៧ ។

[44] យោងដូចខាងលើ *ដោយយកជាសំអាង* សំណើសុំ កថាខណ្ឌ ២១ ។

[45] យោងដូចខាងលើ កថាខណ្ឌ ១០ ។ (អក្សរទ្រេតមកពីច្បាប់ដើម)

ថ្មីស្រឡាងចំពោះអង្គហេតុ ដែលគ្របដណ្តប់លើកិច្ចស៊ើបសួររបស់តុលាការបច្ចុប្បន្ននេះ[46]" ដូចដែល ក.ស.ច.ស ចោទប្រកាន់នោះឡើយ ។ សំណើសុំនេះគឺមានលក្ខណៈធម្មជាតិជាប់មកជាមួយមួយផ្នែកនៃកិច្ចស៊ើបសួររបស់តុលាការដែលផ្តល់អាណត្តិដោយមាត្រា ២ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង និងវិធាន ៥៥(២) ។

ខ. ព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំស្ថិតនៅដោយផ្ទាល់ក្នុងយុត្តាធិការពីកំណើតរបស់ ក.ស.ច.ស ដើម្បីបញ្ញត្តិអំពីភាពត្រឹមត្រូវនៃដំណើរការនីតិវិធីតុលាការ

២២. ដើម្បីជាប្រយោជន៍នៃការជជែកវែកញែកសូមសន្មតថា សំណើសុំនេះ ស្ថិតនៅក្រៅយុត្តាធិការរបស់ ក.ស.ច.ស តាមមាត្រា ២ និង វិធាន ៥៥(២) ប៉ុន្តែទោះយ៉ាងនេះក៏ដោយ ក.ស.ច.ស គឺមានកាតព្វកិច្ចពីកំណើតបន្ថែមទៀត ដើម្បីធានាថា កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតុលាការគឺមានភាពយុត្តិធម៌ និងឥតលំអៀង ។ នេះគឺជាគោលបំណងទី ២ នៃ សំណើសុំនេះ គឺថាត្រូវពិនិត្យមើលថា តើព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំជះឥទ្ធិពលអ្វីខ្លះមកលើភាពត្រឹមត្រូវ និងសុចរិតភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួររបស់តុលាការដោយខ្លួនឯង ។

២៣. ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស នេះទទួលស្គាល់ថា "សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវតែធានាថាគ្រប់ចំណុចនៃ នីតិវិធីដែលកំពុងដំណើរការនាពេលបច្ចុប្បន្ននៅក្នុង អ.វ.ត.ក មិនត្រូវបានគេមិនគោរព[47]" ។ ការណ៍នេះឆ្លុះបញ្ចាំងពីការយល់ឃើញរបស់ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ នៅក្នុងការសម្រេចលើភាពទទួលយកបាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ បានទទួលស្គាល់ថា សិទ្ធិដ៏ទូលំទូលាយអាចមានច្រើនជាងអ្វីដែលមានរាយរាប់ជាក់លាក់នៅក្នុង វិធាន ៧៤(៣) ដោយសារភាពចាំបាច់ដើម្បី "ធានាថានីតិវិធីនាដំណាក់កាលស៊ើបសួរមានភាពត្រឹមត្រូវ" [48]។

---

[46] យោងដូចខាងលើ ។

[47] យោងដូចខាងលើ កថាខណ្ឌ ១២ ។

[48] *រឿងក្តីរបស់ អៀង សារី,* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស(អបជ១២) សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ចុះថ្ងៃទី ២០ កុម្ភៈ ២០០៩ កថាខណ្ឌ ៣១ ("សាលដីការឿងការបកប្រែរបស់ អៀង សារី") ។ *រឿងក្តីរបស់ អៀង សារី,* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស(អបជ១៣) សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ចុះថ្ងៃទី ២០ កុម្ភៈ ២០០៩ កថខណ្ឌ ២៨ ។

២៤. ទ្រឹស្តីយុត្តាធិការកំណើតដើម្បីធានាភាពត្រឹមត្រូវនៃដំណើរការនីតិវិធី ត្រូវបានពន្យល់បន្ថែមដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលរបស់តុលាការអតីតយូហ្គោស្លាវី ("អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលរបស់ ICTY") នៅក្នុងរឿងក្តី *Delalić* ។ អង្គជំនុំជម្រះនេះបានយល់ឃើញថា៖

> "អំណាចពីកំណើតរបស់អង្គជំនុំជម្រះមាន មានដើមកំណើតមកពីមុខងារតុលាការរបស់ខ្លួន និងមកពីបញ្ញត្តិនានានៃមាត្រា ២០ [អង្គជំនុំជម្រះត្រូវធានាថា ការជំនុំជម្រះសេចក្តីមួយត្រូវមានយុត្តិធម៌ និងឆាប់រហ័ស ហើយនីតិវិធីនានាត្រូវធ្វើឡើងអោយស្របនឹងវិធាននីតិវិធីនិងភស្តុតាង RPE ដោយគោរពយ៉ាងពេញលេញបរិបូរណ៍នូវសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទ] និង មាត្រា ២១ [សិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការទទួលបានសវនាការប្រកបដោយយុត្តិធម៌ និងជាសាធារណៈ] នៃច្បាប់លក្ខន្តិកៈរបស់ខ្លួន ដើម្បីគ្រប់គ្រងដំណើរការនីតិវិធីក្នុងវិធីមួយដើម្បីធានាថា មានយុត្តិធម៌ និង ជាពិសេសទាក់ទងនឹងការអនុវត្ត ដំណើរការជំនុំជម្រះសេចក្តីត្រូវប្រព្រឹត្តទៅដោយត្រឹមត្រូវ និងឆាប់រហ័ស" [49]។

២៥. ស្រដៀងគ្នានេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលរបស់ICTY នៅក្នុងរឿងក្តី *Blagojević* បានយល់ឃើញថា "មានតែអំណាចពីកំណើតតែមួយគត់ប៉ុណ្ណោះដែលអង្គជំនុំជម្រះមួយមាន គឺដើម្បីធានាថា ការជំនុំជម្រះសេចក្តីជនជាប់ជាប់មានយុត្តិធម៌" [50]។ ទ្រឹស្តីនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយតុលាការជាច្រើនទាំងនៅតុលាការអន្តរជាតិ *ចំពោះកិច្ច* (*ad hoc*) នានាដូចជា តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសំរាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី[51] និង រ៉ាន់ដា[52] និងនៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌ

---

[49] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង* Delalić et al សំណុំរឿងលេខ IT-96-21សេចក្តីសម្រេចលើពាក្យសុំដកខ្លួនចេញជាមេធាវីការពារក្តីដោយសារបញ្ហាទំនាស់ផលប្រយោជន៍ ចុះថ្ងៃទី ២៤ មិថុនា ១៩៩៩ ។

[50] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Blagojević* សំណុំរឿងលេខ IT-02-60-AR73.4 សេចក្តីសំអាងហេតុជាសាធារណៈ និងដែលដកចេញផ្នែកសម្ងាត់ចេញចំពោះសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ Blagojević ដើម្បីដាក់ជំនួសក្រុមមេធាវីការពារក្តីរបស់គាត់ ចុះថ្ងៃទី ៧ វិច្ឆិកា ២០០៣ កថាខណ្ឌ ៧ ។

[51] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Tadić* សំណុំរឿងលេខ IT-94-1សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ចុះថ្ងៃទី ១៥ កក្កដា ១៩៩៩ កថាខណ្ឌ ៣២២។ រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Tadić* សំណុំរឿងលេខ IT-94-1 សាលក្រមលើការចោទប្រកាន់អំពីការប្រមាថតុលាការប្រឆាំងនឹងមេធាវីការពារក្តីកាលពីមុន *Milan Vujin* ចុះថ្ងៃទី ៣១ មករា ២០០០។ រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Kunarac et al* សំណុំរឿងលេខ IT-96-23 សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំរបស់ជនជាប់ចោទ *R. Kovac* ដើម្បីអនុញ្ញាតអោយលោក *M. Vujin* មានវត្តមានជាសហមេធាវីការពារក្តីដោយមិនគិតកំរៃ (pro-bono) ចុះថ្ងៃទី ១៤ មីនា ២០០០ ។ *សូមមើលផងដែរ* អត្ថបទរបស់ M. Buteau and G. Oosthuizen ដែលមានចំណងជើងថា *នៅពេលដែលច្បាប់លក្ខន្តិកៈ និង វិធានមិនមានចែង៖ អំណាចពីកំណើតរបស់តុលាការ* នៅក្នុង R. MAY, D. TOLBERT, J. HOCKING, K. ROBERTS, B. BING JIA, D. MUNDIS AND G. OOSTHUIZEN (EDS.), អត្ថបទស្រាវជ្រាវដែលទទួលបានការកោតសរសើរ (ESSAYS IN HONOUR)

អន្តរជាតិ[53]។ នៅក្នុងន័យសាមញ្ញ ទ្រឹស្តីនេះអនុញ្ញាតអោយតុលាការប្រើប្រាស់នូវយុត្តាធិការពីកំណើតរបស់ខ្លួន ដើម្បីប្រើអំណាចដែល "កាន់តែទូលំទូលាយ និងពេញទំហឹងឡើង ជ្រាបចូលទៅក្នុងរាល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅគ្រប់ដំណាក់កាល និងបំពេញនូវកង្វះខាតនានាបន្សល់ទុកដោយវិធាននីតិវិធី" [54]។

២៦. នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចដែលស្រដៀងគ្នានឹងដល់រឿងក្តីបច្ចុប្បន្ននេះ នៅតុលាការ ICTR ក្នុងរឿងក្តី *Ntabakuze* និង *Kabiligi*[55] បានអនុញ្ញាតតាមសំណើរបស់មេធាវីការពារក្តីសុំអោយលាតត្រដាងនូវរបាយការណ៍របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ចុះថ្ងៃទី ១ សីហា ១៩៩៧ ដែលស្ថិតក្នុងការកាន់កាប់របស់ប្រធានតុលាការ ICTR និងបិទស្លាកបោះត្រា (ត្រូវបានប្រគល់ជូនប្រធានតុលាការនេះដោយរដ្ឋអាជ្ញាសម្រាប់គោលបំណងនៃការជំនុំជម្រះលើពាក្យសុំនេះ)។ អង្គជំនុំជម្រះបានយល់ឃើញថា ចាប់តាំងពីរបាយការណ៍នេះមិនបានស្ថិតក្នុងការកាន់កាប់របស់រដ្ឋអាជ្ញា វិធាន ៦៦(ខ) (ដែលចែងអំពីការលាតត្រដាងនូវឯកសារភស្តុតាងដោយរដ្ឋអាជ្ញា) និង វិធាន ៦៨ (ដែលពិពណ៌នាពីការលាតត្រដាងនូវឯកសារភស្តុតាងដោះបន្ទុក) មិនអនុវត្តបានឡើយ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ

ស្តីពីនីតិវិធីនិងភស្តុតាងនៅ GABRIELLE KIRK MCDONALD (ទីក្រុង ឡាអេះ ច្បាប់អន្តរជាតិ Kluwer ២០០១) ទំព័រ ៦៥-៨១ ដែលធ្វើការពិភាក្សាពេញលេញទៅលើទំហំនៃអំណាចពីកំណើតនេះ ។

[52] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Nyiramasukuko and Ntahobali* សំណុំរឿងលេខ ICTR-97-21-T សេចក្តីសម្រេចលើពាក្យសុំរបស់ Ntahobali ចំពោះការដកខ្លួនចេញរបស់មេធាវីការពារក្តី ចុះថ្ងៃទី ២២ មិថុនា ២០០១ កថាខណ្ឌ ២០។ *សូមមើលផងដែរ* អត្ថបទរបស់ Louise Symons ស្តីពី អំណាចពីកំណើតរបស់តុលាការ ICTY និង ICTR សៀវភៅ *InternationalCriminal Law Review* 3 ទំព័រ ៣៦៩-៤០៤ ឆ្នាំ ២០០៣ ។

[53] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង* Lubanga សំណុំរឿងលេខ , ICC-01/04-01/06-1401 សេចក្តីសម្រេចលើលទ្ធផលនៃការមិនលាតត្រដាងនូវភស្តុតាងដោះបន្ទុកដែលគ្របដណ្តប់ដោយ មាត្រា ៥៤(៣)(ង) នៃកិច្ចព្រមព្រៀង និងការអនុវត្តនូវការផ្អាកនីតិវិធីចោទប្រកាន់លើជនជាប់ចោទ ជាមួយគ្នានឹងបញ្ហាជាក់លាក់ដែលបានលើកឡើងនៅសន្និសិទ្ធស្តីពីឋានៈ (status confrerence) កាលពីថ្ងៃទី ១០ មិថុនា ២០០៨ ចុះថ្ងៃទី ១៣ មិថុនា ២០០៨ កថាខណ្ឌ ៥៣-៥៤ ។

[54] អត្ថបទរបស់ I. Jacob ស្តីពី *យុត្តាធិការពីកំណើតរបស់តុលាការ* (ឆ្នាំ ១៩៧០) ២៣ បញ្ហាច្បាប់ពេលបច្ចុប្បន្ន ទំព័រ ៥០-៥១។ *សូមមើលផងដែរ* អត្ថបទរបស់ WILLIAM A. SCHABAS ស្តីពី តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ៖ តុលាការសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី សម្រាប់រ៉្វាន់ដា និងសម្រាប់សៀរ៉ាឡេអូន (Cambridge ឆ្នាំ ២០០៦) ទំព័រ ១១៥ បានពន្យល់ថា "អំណាចពីកំណើតត្រូវបានគេយកជាសំអាងថាជាយុត្តិកម្មចំពោះការងាកចេញពីវិធាននីតិវិធីនិងភស្តុតាង RPE"។

[55] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Ntabakuze និង Kabiligi* សំណុំរឿងលេខ , ICTR-96-34-I សេចក្តីសម្រេចលើពាក្យសុំរបស់ Kabiligi សុំអោយស៊ើបអង្កេត និងលាតត្រដាងភស្តុតាង ចុះថ្ងៃទី ៨ មិថុនា ២០០០ (សេចក្តីសម្រេចករណី *Ntabakuze និង Kabiligi*)។

អង្គជំនុំជម្រះ បានរកឃើញថា នេះជាប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌ដើម្បីប្រើប្រាស់នូវអំណាចពីកំណើត របស់អង្គជំនុំជម្រះ និងធ្វើអោយរបាយការណ៍នេះអាចរកបានដោយភាគី[56]។ ថ្វីបើ អង្គជំនុំជម្រះ បានអះអាងថាកាលៈទេសៈទាំងនេះគឺជាករណីលើកលែង ហើយថាសកម្មភាពរបស់ខ្លួនមិនអាច ត្រូវបានគេពិចារណាថាបានបង្កើតនូវយុត្តិសាស្ត្រ[57]ក៏ដោយ របាយការណ៍នេះត្រូវបានប្រគល់ជូន ក្រុមមេធាវីការពារក្តីចំនួនពីរក្រុមផ្សេងទៀត[58] ។ នេះចង្អុលបង្ហាញថា <u>កាតព្វកិច្ចពីកំណើតដើម្បី ធានាកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី មិនមែនជាកាតព្វកិច្ចដែលអាចគ្រាន់តែត្រូវបានគេប្រើប្រាស់នៅក្នុង កាលៈទេសៈលើកលែងប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែវាជាកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវតែគេអាចប្រើប្រាស់នៅក្នុងគ្រប់ រឿងក្តី</u>។

២៧. ក្នុងការអនុវត្ត កាតព្វកិច្ចពីកំណើតនេះមានន័យថា ចៅក្រម ឬអង្គជំនុំជម្រះណាមួយដែលទទួល ខុសត្រូវក្នុងរឿងក្តីមួយ ទោះដោយតាមសំណើសុំរបស់ភាគីណាមួយ ឬ ដោយសេចក្តីផ្តួចផ្តើម របស់ខ្លួន (*proprio motu*) ត្រូវតែចាត់វាល់វិធានដែលអាចមាននានាដើម្បីធានាថា កិច្ចដំណើរ ការនីតិវិធីមានភាពត្រឹមត្រូវ។ បើសិនមានភស្តុតាង (indicia) ណាមួយ ដែលភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ច ដំណើរការនីតិវិធីត្រូវអន្តរាយដោយតាមវិធីណាមួយ ចៅក្រម ឬអង្គជំនុំជម្រះ ត្រូវតែធ្វើអ្វីៗទាំង អស់ដែលខ្លួនអាចធ្វើបាន ដើម្បីធ្វើអោយប្រាកដខ្លួនឯងថា ករណីនេះមិនកើតមានឡើងចំពោះខ្លួន ឡើយ។

២៨. ផលប៉ះពាល់នៃអំពើពុករលួយមកលើភាពត្រឹមត្រូវនៃដំណើរការនីតិវិធីតុលាការ ត្រូវបានទទួល យកដោយតុលាការកំពូលរបស់សហរដ្ឋអាមេរិច នៅក្នុងរឿងក្តី *Bracy v. Gramley* ។ នៅទី នេះ តុលាការកំពូលអាមេរិច បានអនុញ្ញាតតាមសំណើរបស់អ្នកដាក់សំណើសុំអោយលាតត្រដាង នូវឯកសារទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយរបស់តុលាការ ដោយត្រូវបង្ហាញនូវ "មូលហេតុត្រឹមត្រូវតាម

[56] យោងដូចខាងលើ កថាខណ្ឌ ១៤-១៦ ។

[57] យោងដូចខាងលើ កថាខណ្ឌ ១៧ ។

[58] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Imanishimwe* សំណុំរឿងលេខ , ICTR-99-46-I សេចក្តីសម្រេចលើពាក្យសុំរបស់ Imanishimwe សុំអោយធ្វើវិសោធនកម្មលើដីកាចោទប្រកាន់ និង ការលាតត្រដាង ចុះថ្ងៃទី ២៣ សីហា ២០០០ ។ រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Samanza* សំណុំរឿងលេខ ICTR-97-20-I សេចក្តីសម្រេចលើពាក្យសុំរបស់ *Semanza* សុំអោយចេញដីកា កោះ ការយកចម្លើយសាក្សីជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ (Deposition) និងការលាតត្រដាង ចុះថ្ងៃទី ២០ តុលា ២០០០ ។

ច្បាប់ (Good Cause)" ថា ការចោទប្រកាន់ពីអំពើពុករលួយបានជះឥទ្ធិពលដល់ភាពត្រឹមត្រូវនៃការជំនុំជម្រះក្ដីរបស់អ្នកដាក់សំណើ[59]។

២៩. <u>អំពើពុករលួយមិនគ្រាន់តែធ្វើអោយអន្តរាយដល់ភាពត្រឹមត្រូវនៃដំណើរការនីតិវិធីតុលាការប៉ុណ្ណោះទេ តែថែមទាំងអន្តរាយដល់សុចរិតរបស់វាទៀត</u>[60] ។ បុព្វកថារបស់អនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ("អនុសញ្ញាពុករលួយ") ដែលកម្ពុជាបានផ្ដល់ការយល់ព្រមកាលពីថ្ងៃទី ៥ កញ្ញា ២០០៧ កត់សំគាល់ "ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃបញ្ហា និងការគំរាមកំហែងដែលបង្កដោយអំពើពុករលួយ [...] មកលើនីតិរដ្ឋ[61]"។ នៅក្នុងសេចក្ដីថ្លែងដើមដំបូង (forward) នៃអនុសញ្ញាពុករលួយនេះ អតីតអគ្គលេខាធិការ អ.ស.ប លោក កូហ្វីអាណាន់ បានពណ៌នាពីអំពើពុករលួយថាជា "ជម្ងឺឆ្លងដែលរាតត្បាតបន្តិចម្ដងៗ" ដែល "ឥទ្ធិពលស៊ីរូង (corrosive) របស់វា [...] ធ្វើអោយអន្តរាយដល់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងនីតិរដ្ឋ [...]"[62]។ មាត្រា ១១ នៃអនុសញ្ញាពុករលួយដដែលនេះពន្យល់ថា៖

> "ដោយចងចាំក្នុងចិត្តថា ឯករាជ្យភាពរបស់តុលាការ និងភាពជាសារវ័ន្តនៃមុខងាររបស់តុលាការក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ រដ្ឋជាភាគីនីមួយ ដោយអនុលោមទៅតាមគោលការណ៍ជាសារវ័ន្តនៃប្រព័ន្ធច្បាប់របស់ខ្លួន និង ដោយមិនធ្វើអោយខូចខាតដល់

---

[59] Warden (96-6133), 520 U.S. 899 (1997) ។ គួរអោយកត់សម្គាល់ថា នៅពេលអ្នកដាក់ពាក្យសុំនៅក្នុងរឿងក្ដី *Bracy v. Gramley* ត្រូវបានរកឃើញថាមានទោស ហេតុដូច្នេះហើយសិទ្ធិរបស់គាត់ក្នុងការស្រាវជ្រាវរុករកលែងជាស្វ័យប្រវត្តិទៀតហើយ។ គាត់ចាំបាច់ត្រូវបង្ហាញនូវ "មូលហេតុត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់" ដើម្បីធ្វើសំណើសុំអោយលាតត្រដាងភស្តុតាង។ ផ្ទុយទៅវិញ ពុំត្រូវការឲ្យមាន "មូលហេតុត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់" បែបនេះនៅក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេតនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញនោះទេ។ ការលាតត្រដាងនូវព័ត៌មានគឺត្រូវធ្វើឡើងដោយស្វ័យប្រវត្តិ។ *សូមមើលផងដែរ* រឿងក្ដី *Milinienė v. Lithuania* (បណ្ដឹងលេខ ៧៤៣៥៥/០១) សាលក្រមចុះថ្ងៃទី ២៤ មិថុនា ២០០៨ កថាខណ្ឌ ៣៨ ដែលតុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប បានសង្កត់ធ្ងន់អំពី "សារៈសំខាន់នៃការជះឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងនៃអំពើពុករលួយរបស់តុលាការទៅលើនីតិរដ្ឋ នៅក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ"។

[60] អំពើពុករលួយត្រូវបានកំណត់និយមន័យដោយអង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ ដែលជាអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយឈានមុខគេនៅក្នុងពិភពលោកថាជា " ការរំលោភបំពានលើអំណាចដែលគេប្រគល់ឲ្យដើម្បីផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន"។ ដូចដែលមានការពន្យល់បន្ថែម ទៀតដែរថា អំពើពុករលួយ "ធ្វើឱ្យអន្តរាយដល់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងនីតិរដ្ឋ"សូមមើលគេហទំព័រអង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិសម្រាប់និយមន័យទាំងនេះនៅ http://www.transparency.org/about_us ។

[61] អនុសញ្ញា ទំព័រទី ៥ ត្រូវបានអនុម័តដោយ មហាសន្និបាទអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅថ្ងៃទីថ្ងៃទី៣១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៣ (សេចក្ដីសម្រេច ៥៨/៤)។

[62] ឯកសារយោងដដែល ទំព័រ iii. ។

> ឯករាជ្យភាពរបស់តុលាការ ត្រូវចាត់វិធានការដើម្បីពង្រឹងសុចរិតភាព និងបង្កាកុំអោយមានឱកាសមានអំពើពុករលួយក្នុងចំណោមសមាជិករបស់តុលាការ"។

៣០. ឯកឧត្តម សុខ អាន ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានគូសបញ្ជាក់ដោយស្មើភាពនៅក្នុងប្រសាសន៍របស់ឯកឧត្តមថា៖

> រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានដឹងច្បាស់ណាស់ថា អំពើពុក រលួយបានគម្រាមកំហែង [...] ដល់ស្ថាប័នប្រជាធិបតេយ្យនានា និងសិទ្ធិ ព្រមទាំងសេរីភាពជាមូលដ្ឋាន [...]។ វា [ក៏បាន] បណ្តាលឲ្យមានការសម្រេចខុសវិចារណញ្ញាណ[...]ផងដែរ។ បញ្ហាចោទមិននៅត្រង់ថាតើអំពើពុករលួយគួរតែត្រូវបានប្រយុទ្ធប្រឆាំងឬអត់នោះទេ ប៉ុន្តែវានៅត្រង់ថាតើត្រូវធ្វើយ៉ាងដូម្តេច និងដោយមធ្យោបាយអ្វី"[63]។

៣១. ឥទ្ធិពលនៃអំពើពុករលួយមកលើភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី គឺកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរឡើងនៅ អ.វ.ត.ក ជាញឹកញាប់នៅពេលដែលគ្មានការបែងចែកអំណាចអោយបានតឹងរឹងរវាងផ្នែកតុលាការ និងការិយាល័យរដ្ឋបាលនៅ អ.វ.ត.ក ។ ឧទាហរណ៍ ដូចដែលបានលើកឡើងដោយមេធាវីការពារក្តីនៅក្នុងបរិបទដាច់ដោយឡែក ក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះជាញឹកញាប់ "លូកដៃចូលក្នុងកិច្ចការដែលបែងចែកដាច់រវាងផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ និងអង្គបុរេជំនុំជម្រះ"[64] ។ ថ្វីបើក្រឡាបញ្ជីទាំងនេះ ត្រូវបានជ្រើសរើសមកបំរើការងារដំបូងដោយ "អង្គជំនុំជម្រះ និងការិយាល័យតុលាការ" ក៏ដោយក៏ក្រឡាបញ្ជីទាំងនេះក៏ធ្វើការងារពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងកិច្ចការ ដែលស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់ការិយាល័យរដ្ឋបាលផងដែរ[65]។

៣២. ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស មិនមានរៀបរាប់ថា តើ ក.ស.ច.ស ធ្លាប់បានពិចារណាថាព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំនេះ អាចជះឥទ្ធិពលដល់ភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដែរឬអត់។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ដើម្បីធ្វើយុត្តិកម្មនូវការបដិសេធនូវសំណើសុំនេះ ក.ស.ច.ស បានអះអាងថា សំណើសុំនេះគ្រាន់តែបាន "លើកឡើងអំពីការប្រមើលមើលឃើញអំពីផលវិបាកដ៏អាក្រក់ជាយថាហេតុ

---

[63] "ផែនការណ៍សកម្មភាពអភិបាលកិច្ច" សន្ទរកថារបស់ឯកឧត្តម សុខ អាន, ទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និងជាប្រធានក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់រដ្ឋបាល ក្នុងកិច្ចប្រជុំក្រុមពិគ្រោះយោបល់, ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី១៩-២១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០២។ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)

[64] *សូមមើល* លិខិតរបស់ អាង ឧត្តម និង Michael G. Karnavas ផ្ញើរទៅប្រធាន អនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាលគឺលោក ស៊ាន វិសុទ្ធ និង Knut Rosandhaug ដែលមានចំណងជើងថា "ការធ្វើជ្រៀតជ្រែកមិនត្រឹមត្រូវរបស់ចៅក្រមអង្គបុរេជំនុំជម្រះមកក្នុងមុខងារតុលាការរបស់ផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ" ចុះថ្ងៃទី ៣ ធ្នូ ២០០៨ ទំព័រ ៤។

[65] សូមមើល អង្គការលេខរបស់ អ.វ.ត.ក ដែលបានពន្យល់ពីផ្នែកខុសគ្នានៃអង្គភាពនានានៅ អ.វ.ត.ក ។

ណាមួយ ប្រសិនបើមានអំពើពុករលួយគ្រប់រូបភាពកើតឡើងចំពោះដំណើរការនីតិវិធីតុលាការប៉ុណ្ណោះ"[66]។ គេអាចសន្និដ្ឋានបានច្បាស់ថា ក.ស.ច.ស មិនបានពិចារណាថាព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំជះឥទ្ធិពលដល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីឡើយ។ នេះគឺជាការមិនត្រឹមត្រូវទាល់តែសោះ។ ការប្រថុយប្រថានអោយមានអំពើពុករលួយនៅក្នុងផ្នែករដ្ឋបាលតុលាការ ជះឥទ្ធិពលខ្លាំងក្លាមកលើភាពត្រឹមត្រូវនៃដំណើរការនីតិវិធី គឺជាការពិត និងរឹងមាំ ហេតុដូច្នេះហើយភស្តុតាងនានាទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះត្រូវតែបានផ្តល់ជូនជនត្រូវចោទ/មេធាវីការពារក្តី។

៣៣. ខណៈពេលដែលគេមិនអាចស្នង់ជម្រៅបានថា ក.ស.ច.ស នៅតែមិនបានដឹងលឺរឿងចោទប្រកាន់អំពើពុករលួយ ដែលត្រូវបានគេរាយការណ៍ស្ទើរតែរៀងរាល់ថ្ងៃនៅក្នុងសារព័ត៌មានកម្ពុជាអស់រយៈកាលជាង ២ឆ្នាំ[67]មកហើយនោះ សំណើសុំ យ៉ាងហោចណាស់គួរផ្តល់ជាការជូនដំណឹងដល់ ក.ស.ច.ស អំពីការចោទប្រកាន់អំពើពុករលួយនៅ អ.វ.ត.ក និងឥទ្ធិពលរបស់អំពើពុករលួយ ដែលអាចមានមកលើភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ។ សូម្បីតែសន្មតថា សំណើសុំនេះទើបតែជារឿងដំបូងហើយដែល ក.ស.ច.ស បានជ្រាបអំពីបញ្ហានេះ យ៉ាងហោចណាស់ក៏គួរតែមានដីកាសម្រេចថា ក.ស.ច.ស នឹងត្រូវបានគេផ្តល់អោយនូវ របាយការណ៍ OIOS នេះដើម្បីធ្វើអោយ ក.ស.ច.ស ប្រាកដខ្លួនឯងថា ការស៊ើបសួររបស់តុលាការមិនត្រូវបានទទួលការអន្តរាយឡើយ។ ការខកខានមិនបានធ្វើដូច្នេះ បញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ក.ស.ច.ស បានគិតទុកជាមុនថា នឹងមិនលាតត្រដាងនូវព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំឡើយ ទោះបីជាថា ខ្លឹមសារនៃអត្ថបទនោះមានការជាប់ពាក់ព័ន្ធក៏ដោយ។

៣៤. ក.ស.ច.ស បានចាប់អារម្មណ៍លើបញ្ហាជាទម្រង់ ជាជាងខ្លឹមសារ ដើម្បីអោយខ្លួនឯងរួចចាកផុតពីករណីយកិច្ចផ្សេងទៀតដែលត្រូវធានាភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដែលនឹងលេចចេញពីការចោទប្រកាន់អំពើពុករលួយ។ ហេតុដូច្នេះ វាជាការចាំបាច់ដើម្បីកត់សំគាល់ថា ច្បាប់ និងវិធានពាក់ព័ន្ធដែលគ្រប់គ្រងនូវកាតព្វកិច្ចនានារបស់ ក.ស.ច.ស ត្រូវតែយកជាសំអាង មិនមែនទៅលើការអនុវត្តនូវទម្រង់ការនោះទេ ប៉ុន្តែគោលបំណងដើម្បីបន្តស្វែងរកយុត្តិធម៌[68]។ ជាការងាយ

---

[66] ដីកាសម្រេច របស់ ក.ស.ច.ស ទំព័រ ១២។

[67] *សូមមើល* សំណើសុំ កថាខណ្ឌ ៤ ដល់ ១១ ដែលរបៀបរាប់លំអិតពីអត្ថបទជាច្រើនដែលបានចុះផ្សាយនៅក្នុងកាសែតដឺខេមបូឌៀដេលី និង ភ្នំពេញប៉ុស្ត៍ ទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយនៅ ក.ស.ច.ស ។

[68] *សូមមើល* អត្ថបទរបស់ Eugen Ehrlich ស្តីពី *គោលការណ៍ជាសារវន្តនៃសង្គមសាស្ត្ររបស់ច្បាប់* (Walter L. Moll trans., Harvard University Press, ១៩៣៦)។

ស្រួល ក.ស.ច.ស ប្រាថ្នា "មិនចង់ឃើញ រឿងអាក្រក់ មិនចង់លឺរឿងអាក្រក់ មិនចង់និយាយពីរឿងអាក្រក់" [69]។ តាមពិត ពាក្យពេចន៍ស្រដៀងគ្នាសមហេតុផល អាចអោយសន្និដ្ឋានចេញពីភាពងងឹតងងុលដោយមានចេតនារបស់ ក.ស.ច.ស និង ប្រភេទនៃអំពើដែលអាចចោទប្រកាន់បានតាមរយៈទ្រឹស្តីការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកដឹកនាំជាន់ខ្ពស់(superior responsibility) ដែលមេបញ្ជាការម្នាក់ដែលមិនអាចមិនអើពើពីព័ត៌មានដែលស្ថិតនៅក្នុងការកាន់កាប់របស់ខ្លួន បង្ខំអោយធ្វើការសន្និដ្ឋានថា បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌមួយចំនួនកំពុងត្រូវបានគេប្រព្រឹត្ត ឬក៏ ហៀបតែនឹងប្រព្រឹត្ត[70] នោះវាមានករណីយកិច្ចវិជ្ជមានមួយដើម្បីចាត់វិធានការអោយមានប្រសិទ្ធិភាព។ នៅក្នុងឧទាហរណ៍បច្ចុប្បន្ន និងដោយប្រឆាំងនឹងភស្តុតាងដ៏ធំធេងនៃអាកប្បកិរិយាពុករលួយនៅក្នុង អ.វ.ត.ក ក.ស.ច.ស មានចេតនាគេចវេសមិនធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយ និងគេចវេសពីការដឹងលឺពីខ្លឹមសារនៃរបាយការណ៍ OIOS ដូច្នេះហើយ ក.ស.ច.ស មិនចាំបាច់ត្រូវចាត់វិធានការអ្វីឡើយ ដែលនេះគឺជាឧទាហរណ៍ដ៏ប្រណិតមួយនៃការបន្តធ្វើល្ងិតល្ងង់ដោយសន្តិវិធី (an exquisite case of maintaining blissful ignorance)។

គ. សំណើសុំនេះ មិនមានភាពជាក់លាក់គ្រប់គ្រាន់ និងមិនមានរៀបរាប់ថាហេតុអ្វីបានជាព័ត៌មានដែលស្នើសុំ គឺជាភស្តុតាងដោះបន្ទុក ទាក់ទងនឹងអង្គហេតុនានាដែលមានរៀបរាប់នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ ឬក៏បានជះឥទ្ធិពលដល់ភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី

៣៥. ដូចដែលមានរៀបរាប់ខាងលើ គោលបំណងនៃសំណើសុំ គឺដើម្បីពិនិត្យមើលថា តើសំណើសុំព័ត៌មានដែលធ្វើអោយលទ្ធផលដែលគេរាយការណ៍អំពីអំពើពុករលួយងាយស្រួលយល់ ជះឥទ្ធិពលដែរឬទេមកលើ៖

---

[69] ពាក្យសាមញ្ញនេះ គឺត្រូវបានគេប្រើប្រាស់ជាពិសេសដើម្បីពិពណ៌នាចំពោះនរណាម្នាក់ដែលមិនចង់អោយខ្លួនឯងប្រឡាក់ប្រឡូសជាមួយនឹងស្ថានការណ៍អ្វីមួយ។

[70] *រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Delalić et al* សំណុំរឿងលេខ IT-96-21-T សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ១៦ វិច្ឆិកា ១៩៩៨ កថាខណ្ឌ ៣៨៧ ។ *រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Strugar*,សំណុំរឿងលេខ IT-01-42-T សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ៣១ មករា ២០០៥ កថាខណ្ឌ ៤១៦ ។ *រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Halilović* សំណុំរឿងលេខ IT-01-48-T សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ១៦ វិច្ឆិកា ២០០៥ កថាខណ្ឌ ៦៩។

ក. ការសន្និដ្ឋានលើអង្គហេតុដែលត្រូវបានសំរេច ឬនឹងត្រូវបានសំរេចដោយ ក.ស.ច.ស ដើម្បីវាយតម្លៃលើភស្តុតាងដែល ក.ស.ច.ស បានប្រមូលឬវាយតម្លៃ ទាក់ទងទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ និង/ឬ

ខ. ភាពត្រឹមត្រូវ និងសុចរិតភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួររបស់តុលាការដោយខ្លួនឯង

៣៦. ដើម្បីអោយសំណើសុំនេះអាចត្រូវបានទទួលការអនុញ្ញាត ទោះបីឈរលើមូលដ្ឋានណាមួយក្នុងចំណោមទាំងពីរ មេធាវីលោក អៀង សារី យល់ស្របថា សំណើសុំនេះត្រូវតែ៖ (១) ជាក់លាក់គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីអនុញ្ញាតអោយមានកិច្ចស៊ើបសួរ (ឧទាហរណ៍៖ ត្រូវពន្យល់អោយចំជាក់លាក់កាន់តែប្រសើរថាអ្វីដែលចង់បាន) និង (២) យ៉ាងហោចណាស់ដល់កំរិតមួយដែលផ្តួចផ្តើមចេញពីខ្លួនឯង (Prima facie) បង្កើតអោយមានលក្ខណៈធម្មជាតិដោះបន្ទុកនៃព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំ ឬផលប៉ះពាល់របស់វាមកលើភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី (ឧទាហរណ៍៖ ត្រូវពន្យល់ថាហេតុអ្វី បានត្រូវការ) ។ យោងតាម ក.ស.ច.ស សំណើសុំ នេះគ្រាន់តែបាន "លើកឡើងអំពីការប្រមើលមើលឃើញអំពីផលវិបាកដ៏អាក្រក់ជាយថាហេតុណាមួយ ប្រសិនបើមានអំពើពុករលួយគ្រប់រូបភាពកើតឡើងចំពោះដំណើរការនីតិវិធីតុលាការប៉ុណ្ណោះ"[71]។ ការអះអាងនេះគ្មានមូលដ្ឋានទាល់តែសោះ។ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យទាំងពីរនេះត្រូវបានបំពេញ និងតម្រូវអោយ ក.ស.ច.ស ប្រើប្រាស់នូវយុត្តាធិការរបស់ខ្លួនទាំងកំណត់ដោយច្បាប់ និងទាំងជាប់មកជាមួយកំណើត ដើម្បីផ្តល់ជូននូវព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំ។

១. សំណើសុំនេះ មានភាពជាក់លាក់គ្រប់គ្រាន់

៣៧. ទោះបីជាអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានផ្តល់ការណែនាំអំពីអ្វី ដែលបង្កើតបានជាសំណើសុំអោយបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ស្របតាមវិធាន ៥៥(១០)[72] ក៏ដោយក៏រហូតមកទល់នឹងពេលនេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនត្រូវបានគេផ្តល់ឲ្យនូវឱកាស ដើម្បីរៀបរាប់ពីកម្រិតនៃភាពជាក់លាក់នៃសំណើសុំអោយបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរនៅឡើយទេ។ ដោយហេតុនេះ ការណែនាំដ៏មានប្រយោជន៍អំពីកម្រិតនៃភាពជាក់លាក់ដែលគេតម្រូវ អាចត្រូវបានផ្តល់អោយដោយយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការ ICTY និង តុលាការ ICTR ពាក់ព័ន្ធនឹងសំណើសុំឲ្យលាតត្រដាងឯកសារ។ ខណៈពេលដែលនៅឯតុលាការអន្តរជាតិ *ចំពោះកិច្ច* (*ad hoc*) ទាំងនេះ ដែលរដ្ឋអាជ្ញាមានការទទួលខុសត្រូវតាមផ្លូវច្បាប់ក្នុងការដឹកនាំការ

---

[71] ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស កថាខណ្ឌ ១២។

[72] សេចក្តីសម្រេចលើកការបកប្រែរបស់លោក អៀង សារី, កថាខណ្ឌទី២៣។

ស៊ើបអង្កេត មិនមែនទៅក្រុមស៊ើបអង្កេតនោះ សំណើសុំឲ្យមានការលាតត្រដាងឯកសារពិសេសណាមួយដែលត្រូវបានដាក់ជូនរដ្ឋអាជ្ញានៅតុលាការទាំងនោះ គឺមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នាទៅនឹងសំណើសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញដូច្នេះដែរ ដោយបានស្នើសុំឲ្យមានការលាតត្រដាងនូវពត៌មានពិសេសណាមួយ។

៣៨. នៅពេលស្នើសុំភស្តុតាងដោះបន្ទុកពីរដ្ឋអាជ្ញា ការពារក្តីនៅចំពោះមុខតុលាការ ICTY មិនត្រូវបានតម្រូវអោយស្នើសុំជាក់លាក់ខ្លាំងពេក ដូចជាត្រូវកំណត់អត្តសញ្ញាណអោយបានច្បាស់លាស់ចំពោះឯកសារណាដែលត្រូវធ្វើការលាតត្រដាងនោះទេ[73]។ យ៉ាងហោចណាស់ សំណើសុំត្រូវ "ជាក់លាក់គ្រប់គ្រាន់ទាក់ទងទៅនឹងលក្ខណៈធម្មជាតិនៃភស្តុតាងដែលស្នើសុំ" [74]។ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យទាំងនេះត្រូវបានបំពេញនៅក្នុងរឿងក្តីថ្មីៗនេះដោយសារមូលហេតុមួយចំនួនដូចតទៅ។ <u>ព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំដោយជនត្រូវចោទ/មេធាវីការពារក្តី គឺត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណយ៉ាងច្បាស់លាស់ថាជា៖ (១) លទ្ធផលនៃការស៊ើបអង្កេតរបស់ OIOS (២) រាល់លិខិតឆ្លើយឆ្លងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ស្តីពីការស៊ើបអង្កេតរបស់ការិយាល័យសេវាកម្មត្រួតពិនិត្យផ្ទៃក្នុង OIOS (៣) ព័ត៌មានទាំងឡាយលើកឡើង អំពីអំពើពុករលួយជាស្ថាប័នដែលមានប្រព័ន្ធរៀបចំចាត់ចែងជាមុននៅ អ.វ.ត.ក</u>។ ទាំងនេះគឺត្រូវបានបង្ហាញរៀបរាប់យ៉ាងជាក់ច្បាស់នៅក្នុងផ្នែក "សំណូមពរ" នៃសំណើសុំនេះ[75]។ សំណើសុំនេះ គឺដើម្បីសុំព័ត៌មានជាក់លាក់ទាក់ទងនឹងរបាយការណ៍ដែលត្រូវបានរៀបចំដោយការិយាល័យសេវាកម្មត្រួតពិនិត្យផ្ទៃក្នុងរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ OIOS ទៅលើអំពើពុករលួយនៅ អ.វ.ត.ក ។ ផ្អែកពីការកំណត់លក្ខណៈនៃសំណើសុំនេះដោយ ក.ស.ច.ស សំណើសុំនេះមិនមែនជាសំណើសុំអោយបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ

---

[73] *រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Blaškić,* សំណុំរឿងលេខ IT-95-14-A, សេចក្តីសម្រេចលើញត្តិរបស់អ្នកឧទ្ធរណ៍ សម្រាប់ការផលិតសម្ភារៈ ការព្យួរ ឬការពន្យាថិរវេលា នៃការកំណត់កាលបរិច្ឆេទសង្ខេប និងការដាក់ឯកសារបន្ថែម, ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២000, កថាខណ្ឌទី៤0 ។ *រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Rutaganda,* សំណុំរឿងលេខICTR-96-3-A, សេចក្តីសម្រេចលើញត្តិការពារបន្ទាន់ ស្តីពីការបង្ហាញ និងការទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម និងដីកាកំណត់កាលបរិច្ឆេទសវនាការ, ចុះថ្ងៃទី១២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២00២។

[74] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Tihomir Blaskić* សំណុំរឿងលេខ IT-95-14-AR108*bis* A. Ch សាលក្រមលើសំណើសុំរបស់សាធារណៈរដ្ឋក្រូអាតដើម្បីពិនិត្យឡើងវិញនូវសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ II ថ្ងៃទី១៨ កក្កដា ១៩៩៧ ចុះថ្ងៃទី ២0 តុលា ១៩៩៧ កថាខណ្ឌ ៣២ ។

[75] សំណើសុំ ទំព័រ ១៤ ។

ទៅលើការចោទប្រកាន់អំពើពុករលួយនៅតុលាការ និងមិនមែនជាសំណើសុំទូទៅមួយដើម្បីលាតត្រដាងការពិតអំពីតុលាការនេះឡើយ។ ភាពជាក់លាក់នៃសំណើសុំនេះត្រូវបានមើលរំលងទាំងស្រុងដោយ ក.ស.ច.ស ។

២. សំណើបានពន្យល់ថា ហេតុអ្វីបានជាព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំ គឺជាព័ត៌មានដោះបន្ទុក ឬ ប៉ះពាល់ដល់ដំណើរការនីតិវិធីប្រកបដោយយុត្តិធម៌

ក. ភស្តុតាងពីអំពើពុករលួយនៅ អ.វ.ត.ក អាចប៉ះពាល់ដល់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចពិតប្រាកដ ដែលត្រូវបានសម្រេច ឬ សេចក្តីសម្រេចដែលត្រូវតែដោយ ក.ស.ច.ស ហើយអាស្រ័យហេតុនេះ វាជាភស្តុតាងដោះបន្ទុក

៣៩. សំណើចែងយ៉ាងទូលំទូលាយថា ហេតុអ្វីអំពើពុករលួយនៅក្នុងការិយាល័យរដ្ឋបាល អាចប៉ះពាល់ដល់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចដោយ ក.ស.ច.ស[76]។ ការចោទប្រកាន់ទាំងនោះមិនត្រូវដាក់កម្រិតត្រឹមតែ "ការប្រមើលមើលស្មានអំពីផលវិបាកដ៏អាក្រក់ជាថាយហេតុណាមួយ ប្រសិនបើមានអំពើពុករលួយគ្រប់រូបភាពកើតឡើង ចំពោះដំណើរការនីតិវិធិតែប៉ុណ្ណោះទេ"[77] ប៉ុន្តែ គឺជាការបកស្រាយ

---

[76] សំណើ កថាខណ្ឌ ១៩ ។ ផលប៉ះពាល់ដែលអាចមានទៅលើការធ្វើសេចក្តីសម្រេចពិតប្រាកដដោយ ក.ស.ច.ស មានដូចតទៅ៖ (១) មន្ត្រីច្បាប់ អ្នកស៊ើបអង្កេត ឬក្រឡាបញ្ជី ដែលបានទទួលប្រតិភូកម្មអំណាចតុលាការមួយផ្នែកណានោះ ហើយដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ការិយាល័យរដ្ឋបាល អាចទទួលយកដោយចេតនានូវសេចក្តីសម្រេចមិនត្រឹមត្រូវ ដែលផ្ទុយទៅនឹងផលប្រយោជន៍របស់មេធាវីការពារក្តី ដូចជា ការផ្តល់យោបល់ជំទាស់ទៅនឹងសំណើស្របច្បាប់ស្នើសុំឱ្យបើកកិច្ចស៊ើបសួរ ការខកខានមិនបានស្វែងរកភស្តុតាងដោះបន្ទុកពីប្រភពដែលបានដឹង ឬ ការសហការជាមួយភាគីរដ្ឋប្បវេណី ដែលវៀចវេរ, (២) មន្ត្រីសំណុំរឿងអាចប្រឌិត កែប្រែ ធ្វើឱ្យច្រលំ និង/ឬ បំផ្លាញភស្តុតាង ដែលជាប្រយោជន៍ដល់មេធាវីការពារ, (៣)បុគ្គលិកផ្នែកបច្ចេកវិទ្យាទំនាក់ទំនង និងព័ត៌មានវិទ្យា អាចលួចមើល និងបញ្ជូនព័ត៌មានអេឡិចត្រូនិកសម្ងាត់ ដូចជា ការណែនាំរបស់កូនក្តី ឬទិន្នផលការងាររបស់មេធាវីការពារទៅឱ្យ ក.ស.ព ឬបដិភាគីផ្សេងទៀត, (៤) អ្នកបកប្រែសំណេរ និងអ្នកបកប្រែផ្ទាល់មាត់ អាចលុបចោលភស្តុតាងដោះបន្ទុកពីឯកសារដែលបានបកប្រែជាសំណេរ ឬបកប្រែសក្ខីកម្មដែលមានប្រយោជន៍ដល់មេធាវីការពារឱ្យខុសដោយចេតនា, (៥) អ្នកចាត់ចែងសាក្សីអាចណែនាំមិនត្រឹមត្រូវ ឬមានចេតនាប្រើឥទ្ធិពលទៅលើសាក្សី និងអ្នកជំនាញ ដើម្បីឱ្យផ្តល់សក្ខីកម្មក្លែងក្លាយប្រឆាំងនឹងមេធាវីការពារ និង (៦) សន្តិសុខ អ្នកបោសសំអាត ឬបុគ្គលិកកំទេចកាកសំណល់ ដែលអ្នកទាំងអស់នេះអាចមានលទ្ធភាពច្រើនក្នុងការទទួលបានឯកសារសម្ងាត់របស់មេធាវីការពារនោះ អាចអាន ឬថតចម្លងឯកសារ និងបញ្ជូនព័ត៌មានរសើបទៅឱ្យអ្នកដែលមិនមានសិទ្ធិមើលព័ត៌មាននេះ។

[77] ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស កថាខណ្ឌ ១២ ។

ការពិតប្រកបដោយសមហេតុផល និង ផលប៉ះពាល់បច្ចុប្បន្នទៅលើការធ្វើសេចក្តីសម្រេចពិតប្រាកដដោយ ក.ស.ច.ស ទៅលើអំពើពុករលួយនៅក្នុងការិយាល័យរដ្ឋបាល។

៤០. មូលហេតុគ្រប់គ្រាន់បានធ្វើយុត្តិកម្មទៅលើលក្ខណៈដោះបន្ទុករបស់ព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំនោះ គឺត្រូវបានគាំទ្រដោយអត្ថបទមួយរបស់ The Economist ដែលចោទប្រកាន់ថា អំពើពុករលួយបានសាយភាយទៅដល់ "បុគ្គលិកជំនួយការច្បាប់កម្ពុជានៅក្នុងការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និង សហព្រះរាជអាជ្ញា"។ម្យ៉ាងវិញទៀត វាមិនគ្រាន់តែជាផលវិបាកជាយថាហេតុនៃអំពើពុករលួយគ្រប់រូបភាពដែលកើតឡើងចំពោះដំណើរការនីតិវិធី ដូចដែលបានចោទប្រកាន់ដោយ ក.ស.ច.ស នោះទេ។ សន្មតថា អ្វីដែលបានរាយការណ៍ដោយ The Economist គឺជាការពិត នោះនឹងមានការប៉ះពាល់ដ៏ពិតប្រាកដពីអំពើពុករលួយ ក្នុងចំណោមបុគ្គលិកមួយចំនួននៃការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដែលនឹងប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ទៅលើការធ្វើសេចក្តីសម្រេចពិតប្រាកដរបស់ ក.ស.ច.ស ក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរ។

ខ. ភស្តុតាងនៃអំពើពុករលួយនៅ អ.វ.ត.ក អាចប៉ះពាល់ដល់ដំណើរការនីតិវិធីប្រកបដោយយុត្តិធម៌

៤១. ក្តីកង្វល់ទាក់ទងនឹងផលប៉ះពាល់ទៅលើដំណើរការនីតិវិធី ប្រកបដោយយុត្តិធម៌ដែលបង្កឡើងដោយការចោទប្រកាន់នៃអំពើពុករលួយ ត្រូវបានលើកឡើងយ៉ាងលំអិតនៅក្នុងសំណើមួយដែលរំលឹកថា ជនត្រូវចោទ/មេធាវីការពារក្តីពុំមានព័ត៌មានជាក់លាក់ ដូចជារបាយការណ៍ OIOS ដែលត្រូវបានពួកគេយោងនោះឡើយ។ ប្រសិនបើរបាយការណ៍ OIOS មិនត្រូវបានគេផ្តល់ឱ្យនោះទេ តាមលក្ខណៈធម្មជាតិរបស់វា ការចោទប្រកាន់ គឺគ្រាន់តែជាការស្មានៗតែប៉ុណ្ណោះ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ខណៈដែលអំពើពុករលួយដែលអាចប្រព្រឹត្តឡើងដោយបុគ្គលិកការិយាល័យរដ្ឋបាលជាការពិត វាគឺជាការប្រមើលមើល ហើយតួនាទី និង ការទទួលខុសត្រូវពិតប្រាកដរបស់ពួកគេដែលបានកំណត់នៅក្នុងសំណើ គឺផ្អែកលើតួនាទីរបស់ពួកគេ ដូចបានកំណត់នៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង[78]។ តួនាទីទាំងនេះ ត្រូវបានគាំទ្រដោយលក្ខខណ្ឌការងារសំរាប់មុខដំណែងនៅក្នុង ក.ស.ច.ស ដូច

[78] សំណើ កថាខណ្ឌ ១៥ ។

ដែលបានផ្សព្វផ្សាយនៅលើគេហទំព័រផ្លូវការរបស់ អ.វ.ត.ក[79]។ ការណ៍ដែល ក.ស.ច.ស ច្រានចោលដីកា ដោយផ្អែកលើមូលហេតុដែលថា ការចោទប្រកាន់ គឺជាការប្រមើលមើល អាស្រ័យហេតុនេះ វាបានដាក់បន្ទុកកាន់តែខ្លាំងមកលើជនត្រូវចោទ/មេធាវីការពារក្តី។

៤២. បន្ថែមពីលើនេះ <u>សំណើនេះមិនសំអាងតែទៅលើករណីអំពើពុករលួយដាច់ដោយឡែកតែមួយ ដើម្បីពន្យល់ពីផលប៉ះពាល់នៃជំងឺមហារីកនេះ ទៅលើដំណើរការនីតិវិធីតុលាការប្រកបដោយយុត្តិធម៌នោះទេ</u> សំណើនេះបានពិពណ៌នាយ៉ាងលំអិតអំពីការចោទប្រកាន់នៃអំពើពុករលួយយ៉ាងធំធេង ដែលបានផ្សព្វផ្សាយនៅក្នុងសារព័ត៌មានកម្ពុជា និង សារព័ត៌មានអន្តរជាតិ នៅក្នុងអំឡុងពេលជាងពីរឆ្នាំនៃដំណើរការនីតិវិធីរបស់តុលាការ[80]។ មានសេចក្តីរាយការណ៍ថា ការចោទប្រកាន់នៃអំពើពុករលួយទាំងនេះ ត្រូវបានពិភាក្សាដោយលោក Knut Rosandhaug អនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាលរបស់ អ.វ.ត.ក និង ប្រតិភូអាឡឺម៉ង់[81]។ <u>អនុលោមទៅតាមខ្លឹមសារនៃសេចក្តីរាយការណ៍ លោក Knut Rosandhaug បាន ពិពណ៌នាថា សេចក្តីសន្និដ្ឋាននៃការស៊ើបអង្កេតរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិបានបង្ហាញថា អង្គការសហប្រជាជាតិបានរកឃើញលោក ស៊ាន វិសុទ្ធ ប្រធានរដ្ឋបាលនៅ អ.វ.ត.ក មាន "ទោសពីអំពើ ពុករលួយ" ដូចបានបង្ហាញនៅក្នុងរបាយការណ៍ OIOS មែន</u>[82]។ ការចោទប្រកាន់ទាំងនេះក៏បានផ្សព្វផ្សាយបន្ថែមទៀតកាលពីពេលថ្មីនេះដោយទូរទស្សន៍ CNN និងទស្សនាវដ្តី The Economist ។ ចំពោះ ក.ស.ច.ស អះអាងថា សំណើគ្រាន់លើកឡើងនូវការប្រមើលមើល "ពីអំពើពុករលួយ" ហេតុដូច្នេះ វាអាចបញ្ជាក់ថា ក.ស.ច.ស ចាត់ទុកថា ទាំងលោក Knut Rosandhaug និង ប្រតិភូអាឡឺម៉ង់កំពុង និយាយកុហក ឬ យ៉ាងហោចណាស់ មានការភាន់ច្រឡំពីអំពើពុករលួយ។ ដើម្បីច្រានចោលការលើកឡើងរបស់អនុប្រធាន

---

[79] សូមមើលលក្ខខណ្ឌការងាររបស់ជំនួយការច្បាប់ P2 នៅការិយាល័យរដ្ឋបាល ឯកសារយោង EC-AN-07-1214, មន្ត្រីច្បាប់ P4 នៅការិយាល័យរដ្ឋបាល ឯកសារយោង EC-AN-08-1225, ជំនួយការបុគ្គលិកជាន់ខ្ពស់ P2 នៅការិយាល័យរដ្ឋបាល ឯកសារយោង EC-AN-07-0116 ។

[80] សំណើ កថាខណ្ឌ ៤ ដល់ ១១ ។

[81] ប្រតិភូសមាជិករដ្ឋសភា Bundestag "របាយការណ៍ [ព្រាង] ស្តីពីទស្សនៈកិច្ចនៅកម្ពុជា និង ឥណ្ឌូនេស៊ី ដោយប្រតិភូនៃគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស និង ជំនួយមនុស្សធម៌ ពីថ្ងៃទី២៥ ខែ តុលា ដល់ ថ្ងៃទី៣ ខែ វិច្ឆិកា ២០០៨ "របាយការណ៍ប្រតិភូអាឡឺម៉ង់")។

[82] *Id* ។

ការិយាល័យថាជាការប្រមើលមើល នៅពេលគាត់ពិតជាបានពិនិត្យឡើងវិញនូវរបាយការណ៍របស់ OIOS គឺពិតជាការបន្លំបោកប្រាស់ទាំងស្រុង[83]។

៤៣. តាមពិត ក.ស.ច.ស គ្រាន់តែចង់ដាក់មកលើមេធាវីការពារដោយចេតនានូវ Catch-22 situation ប៉ុណ្ណោះ[84]។ ក.ស.ច.ស នឹងមិនអនុញ្ញាតលើសំណើសុំព័ត៌មាននោះទេ ពីព្រោះការប៉ះពាល់នៃអំពើពុករលួយ មិនត្រូវបានពិពណ៌នាឱ្យបានច្បាស់លាស់។ វាមិនអាចជំទាស់បានទេ ប្រសិនបើព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំមិនអាចទទួលបាន នោះភាពជាក់លាក់ច្រើនថែមទៀតទាក់ទងនឹងការចោទប្រកាន់ទាំងនេះ និង ផលប៉ះពាល់របស់វាទៅលើដំណើរការនីតិវិធី គឺពិតជាមិនអាចធ្វើបានទេ។ មធ្យោបាយតែមួយគត់ដើម្បីជំនះនូវភាពទាល់ច្រកនេះ គឺត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំនេះដល់មេធាវីការពារក្តី។ ដូច្នេះទើបមានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះឡើង។

ឃ. របាយការណ៍ OIOS មិនមែនជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានោះទេ ប៉ុន្តែវាជាកម្មសិទ្ធិរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ហើយវាជាកម្មវត្ថុនៃការលាតត្រដាង

៤៤. គេមិនអាចបំភ្លើសថា របាយការណ៍ OIOS មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតិដោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ប៉ុន្តែរបាយការណ៍នេះត្រូវបានផ្តួចផ្តើមឡើងដោយភាគីអង្គការសហប្រជាជាតិនៃ អ.វ.ត.ក។ បើទោះបីជា របាយការណ៍នេះត្រូវបានផ្តល់ឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាក៏ដោយ ក៏អង្គការសហប្រជាជាតិនៅតែជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើវាដដែល។ អាស្រ័យហេតុនេះ អង្គការសហប្រជាជាតិមិនត្រូវបិទបាំងពី

---

[83] បើតាមការយល់ឃើញរបស់មេធាវីការពារ វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ដើម្បីកត់សំគាល់ថា ទាំងប្រតិភូអាឡឺម៉ង់ និង លោក Knut Rosandhaug បានបដិសេធអំពើការចោទប្រកាន់នៃអំពើពុករលួយ ដូចដែលបានលើកឡើងដោយរបាយការណ៍របស់ប្រតិភូអាឡឺមង់

[84] ពាក្យស្លោកនេះយកស្រង់ចេញពីសៀវភៅប្រលោមលោកឆ្នាំ ១៩៦១ ដោយអ្នកនិពន្ធ Josef Heller ទាក់ទងនឹងដំណាក់កាលចុងក្រោយនៃសង្គ្រាមលោកលើកទី២ ។ សៀវភៅនេះពិពណ៌នាពីវិបាក បទបញ្ញាផ្ទៃក្នុង ឬ នីតិវិធី ឬ ស្ថានភាពដែលបង្ហាញពីការជ្រើសរើសដោយភាន់ច្រឡំ នៅពេលដែលកំពុងទប់ស្កាត់ការជ្រើសរើសត្រឹមត្រូវមួយ។ គំរូដើមនៃ Chatch22 ដែលបង្កើតឡើងដោយ Heller ពាក់ព័ន្ធជាមួយករណី John Yossrian អ្នកបើកបរយន្តហោះទម្លាក់គ្រាប់បែកនៃកងទ័ពអាកាសអាមេរិកដែលមានបំណងលាឈប់ពីភារកិច្ចហោះហើរប្រយុទ្ធ។ ការចង់លាឈប់ពីភារកិច្ចហោះហើរប្រយុទ្ធ គាត់ត្រូវតែបានវាយតំលៃជាផ្លូវការដោយគ្រូពេទ្យវះកាត់របស់កងហោះហើរប្រយុទ្ធ ហើយត្រូវតែរកឃើញថា គាត់គ្មានសម្បទានដើម្បីហោះហើរ ដែលនឹងក្លាយជារោគវិនិច្ឆ័យស្វាយជាស្វាយប្រវត្តិរភាពលីលារបស់អ្នកបើកបរយន្តហោះ ដោយសារមានតែមនុស្សឆ្កួតទេ អាចប្រឡូកក្នុងបេសកម្មពីព្រោះតែភាពគ្រោះថ្នាក់ ។ ប៉ុន្តែ ដើម្បីទទួលបានរោគវិនិច្ឆ័យ គាត់ត្រូវតែស្នើសុំ ហើយ ដើម្បីទទួលបានរោគមួយ គាត់ត្រូវបង្ហាញពីភាពលីលាគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីឱ្យគេបញ្ឈប់គាត់ពីការហោះហើរ។

ក្រោយការបដិសេធរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាលើសំណើសុំរបាយការណ៍របស់មេធាវីការពារបានទេ ហើយនៅក្នុងករណីនេះ មេធាវីការពារបានស្នើសុំរួចមកហើយកាលពីអតីតកាល[85]។

៤៥. អង្គការសហប្រជាជាតិពាក់ព័ន្ធនឹងការបង្កើត និង ដំណើរការរបស់ អ.វ.ត.ក ដោយសារតែគោលបំណងដែលខ្លួនចង់បាន គឺដើម្បីធានាថាការជំនុំជម្រះក្តីលើពួកខ្មែរក្រហមត្រូវប្រព្រឹត្តទៅដោយយុត្តិធម៌ ដោយគោរពយ៉ាងពេញលេញដល់ដំណើរការត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់[86]។ អង្គការសហប្រជាជាតិបានសម្តែងការព្រួយបារម្ភរបស់ខ្លួនជាថ្មីម្តងទៀតថា មានអំពើពុករលួយជាដុំកំភួននៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការកម្ពុជា[87]។ ដំបូងឡើយ អង្គការសហប្រជាជាតិស្នើឲ្យបង្កើតតុលាការអន្តរជាតិពេញលេញមួយ ដែលជាមធ្យោបាយតែមួយគត់ ដើម្បីធានានូវការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ និងការពារប្រឆាំងនឹងការចូលជ្រៀតជ្រែកខាងនយោបាយ និងអំពើពុករលួយ[88] ហើយថែមទាំងបានដកខ្លួនចេញពីកិច្ចចរចារ នៅពេលខ្លួនយល់ថា ភាពយុត្តិធម៌នេះមិនត្រូវបានធានា

---

[85] សូមមើលសំណើ កថាខណ្ឌ ១២។ សូមមើលផងដែរ សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់លោក Peter Taksoe-Jensen ឧបការីអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ទទួលបន្ទុកកិច្ចការច្បាប់ ចុះថ្ងៃទី ៨ មេសា ២០០៩ ដោយលោក អាង ឧត្តម និង Michael G. Karnavas សហមេធាវីរបស់លោក អៀង សារី ចុះថ្ងៃទី៩ មេសា ២០០៩ ដែលសហមេធាវីទាំងពីរ “បានស្នើសុំដោយក្តីគោរពដល់លោក Peter Taksoe-Jensen ឱ្យផ្តល់របាយការណ៍ OIOS មកក្រុមមេធាវីការពារទាំងអស់នៅ អ.វ.ត.ក ជាបន្ទាន់” ។

[86] សូមមើល ឧទាហរណ៍ ប្រតិចារិតនៃការពន្យល់របស់លោក Hans Correl អគ្គលេខាធិការរងនៃអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលកិច្ចការច្បាប់ និង មេធាវីរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ចុះថ្ងៃទី ៨ កុម្ភះ ២០០២ ហើយត្រូវបានផលិតឡើងវិញនៅក្នុងសៀវភៅរបស់ Helen Jarvis “សវនាការ និង តុលាការ: របត់ចុងក្រោយក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌យ៉ាងយូរសម្រាប់ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍, Critical Asian Study 34:4(2002) 607, 617 (“ប្រតិចារិតចុះថ្ងៃទី៨ កុម្ភះ ២០០២”)។ នៅក្នុងសេក្តីពន្យល់នេះ លោក Hans Correl បានលើកឡើងថា “បទដ្ឋានយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ គឺចាំបាច់សម្រាប់ការបន្តការចូលរួមរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ” ។

[87] “កម្រិតអំពើពុករលួយនៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ និង ទម្លាប់ដាក់សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការនៅក្រោមឥទ្ធិពលនយោបាយធ្វើឲ្យព្រះរាជអាជ្ញា ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និង ចៅក្រម ពិបាករួចផុតពីការគាបសង្កត់បែបនេះណាស់ នៅខណៈជំនុំជម្រះក្តីនូវអ្វីដែលជាការចោទប្រកាន់ខាងនយោបាយ។ សេចក្តីសម្រេចលើការស៊ើបអង្កេត ចោទប្រកាន់ និង ផ្តន្ទាទោស ឬ លើកលែងចោទប្រកាន់នរណាម្នាក់ ត្រូវពឹងផ្អែកលើភស្តុតាង និងមិនត្រូវបំរើរបៀបវារៈនយោបាយនៃគណបក្សនយោបាយ ឬ ក្រុមនយោបាយណាមួយឡើយ។ វាជាការចាំបាច់សម្រាប់គោរពសុច្ចភាពនៃដំណើរការនីតិវិធី និង គោរពសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ចុងចោទ”។ របាយការណ៍របស់ក្រុមជំនាញការសម្រាប់កម្ពុជា ដែលបង្កើតឡើងស្របតាមដំណោះស្រាយរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ លេខ 52/135, 22.2.1999 កថាខណ្ឌ ១៣៣ (បញ្ជាក់បន្ថែម)។

[88] *Id* កថាខណ្ឌ ១៣៩។

ដោយប្រព័ន្ធតុលាការ ដែលស្នើឡើងដោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា[89]។ ដោយថាហេតុ ប្រព័ន្ធតុលាការដែលបានស្នើឡើងដោយកិច្ចចរចារ ធានាឲ្យមាន ការចូលរួមយ៉ាងទូលំទូលាយពីអន្តរជាតិនៅគ្រប់កម្រិតទាំងអស់នៃ អ.វ.ត.ក។ តាមពិត សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតម្នាក់នៃសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាំងពីរ គឺជាចៅក្រមអន្តរជាតិ ហើយការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវមានទាំងបុគ្គលិកជាតិ និង បុគ្គលិកអន្តរជាតិ ។

៤៦. ឥឡូវនេះ បញ្ហាអំពើពុករលួយកំពុងត្រូវបានដោះស្រាយក្នុងរបៀបលាក់ពុត ដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ ថាជាបញ្ហានយោបាយ។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះ អង្គការសហប្រជាជាតិពិតកំពុងតែប៉ុនប៉ងយ៉ាងឆ្លាតវៃដើម្បីឲ្យបញ្ហានេះរលត់បាត់ទៅវិញ ដោយពុំមានផលវិបាកផ្នែកច្បាប់បន្ថែមទៀត តាមរយៈការធ្វើឲ្យបញ្ហានេះកាន់តែស្មុគស្មាញថែមទៀត។ ជាជាងអំពាវនាវឲ្យមានការស៊ើបអង្កេតពេញលេញ និង តម្លាភាពទៅលើការប៉ះពាល់នៃអំពើពុករលួយ ទៅលើការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ ដែលមួយផ្នែកស្ថិតនៅក្រោមទង់របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ អង្គការសហប្រជាជាតិបាននិយាយជាសាធារណៈអំពីតម្រូវការ "ទុកអំពើពុករលួយមួយកន្លើ"[90]។ ដោយប្រើរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ជា "ខែល" ដើម្បីទប់ស្កាត់ទាំងស្រុងនូវការបង្ហាញរបាយការណ៍ ដែលការនេះគឺពិតជាផ្ទុយនឹងផលប្រយោជន៍ខាងយុត្តិធម៌។ អង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលតស៊ូមតិឲ្យមានសុច្ចរិតភាព និង តម្លាភាពនៅតុលាការនៅទូទាំងពិភពលោក បែរជាប្រព្រឹត្តការឆ្កាំឆ្កងដោយលាក់ខ្លួននៅខាងក្រោយខ្នងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទៅវិញ ហើយស្របពេលជាមួយគ្នានេះ បានកំពុងអះអាងខ្លួនថាមានឆន្ទះប្រៀនប្រដៅប្រឆាំងនឹងការប្រព្រឹត្តិអំពើពុករលួយ។

ខ. ជាជម្រើស ប្រសិនបើ ក.ស.ច.ស អាចទទួលរបាយការណ៍របស់ OIOS តែឯងពីរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា នោះលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យចាំបាច់ទាំងអស់សម្រាប់ផ្តល់មកជាមួយរបាយការណ៍នេះត្រូវបានឆ្លើយតប

[89] ការិយាល័យកិច្ចការច្បាប់នៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋានអង្គការសហប្រជាជាតិ បានប្រកាសកាលពីថ្ងៃទិ ៨ កុម្ភៈ ២០០២ ថា ខ្លួនបានបញ្ចប់កិច្ចចរចារជាមួយរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទាក់ទងនឹងការបង្កើតសាលាក្តីខ្មែរក្រហម។ ក្នុងអំឡុងពេលសន្និសីទ្ធកាសែត លោក Hans Correl បានពន្យល់ថា ការដកខ្លួនរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ គឺដោយសារតែ "អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញា នឹងមិនអាចធានាឯករាជ្យភាព និង អនាគតិ និង គោលបំណងដែលថា តុលាការមួយត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការគាំទ្រពីអង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវមាន" ចុះថ្ងៃទី ៨ កុម្ភៈ ២០០២, ប្រតិចារិតលេខ ៦១៧ ។

[90] សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់លោក Taksoe Jensen, សូមមើលផងដែរអត្ថបទរបស់លោក សុខ ខេមរា ។

១. ការស្នើសុំជំនួយ

៤៧. ដូចដែលបានលើកឡើងខាងលើ តាមការយល់ដឹងយ៉ាងច្បាស់របស់មេធាវីការពារ របាយការណ៍របស់ ការិយាល័យសេវាកម្មត្រួតពិនិត្យផ្ទៃក្នុង (OIOS) និងព័ត៌មានបន្ថែម គឺស្ថិតនៅក្នុងការកាន់កាប់ និងការត្រួតពិនិត្យរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើវាមិនដូច្នោះទេ នោះ ក.ស.ច.ស ឬ អង្គបុរេជំនុំជម្រះអាចទទួលទទួលបានរបាយការណ៍របស់ OIOS ពីរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបាន តែក្នុងករណីដែលមានការស្នើសុំជំនួយ ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ២៥ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងតែប៉ុណ្ណោះ។ បទប្បញ្ញត្តិនេះចែងថា "រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានឹងអនុវត្តដោយគ្មានការពន្យារពេល តាមការស្នើសុំជំនួយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត សហព្រះរាជអាជ្ញា ឬអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឬក៏បញ្ជារបស់ពួកគេ"[91]។ លក្ខខណ្ឌផ្នែកនីតិវិធីសម្រាប់ RFA នេះត្រូវបាន អនុវត្តតាម។

៤៨. វាត្រូវបានដោះស្រាយនៅក្នុងយុត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិថា ភាគីមួយដែលធ្វើការស្វែងរកការបង្ហាញឯកសារ ឬ ព័ត៌មានពីរដ្ឋមួយ ត្រូវតែ៖

ក. កំណត់អត្តសញ្ញាណឯកសារ ឬព័តមានដែលទាក់ទងទៅនឹងការស្នើតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន

ខ. បញ្ជាក់ថាតើ វាពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបញ្ហាណាមួយនៅក្នុងកម្មវត្ថុដោយរបៀបណា នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ និងចាំបាច់ដោយរបៀបណាសម្រាប់ការសម្រេចទៅលើបញ្ហានោះ និង

គ. ពន្យល់ពីដំណាក់កាលដែលធ្វើឡើងដោយភាគីស្នើសុំ ដើម្បីធានាឲ្យមានការផ្តល់ជំនួយពីរដ្ឋនោះ។[92]

៤៩. មុននឹងមានការស្នើសុំឲ្យមានដំណោះស្រាយពីអង្គជំនុំជម្រះ ភាគីស្នើសុំមានកាតព្វកិច្ចបង្ហាញឲ្យឃើញថា ខ្លួនបានខិតខំប្រឹងប្រែងប្រកបដោយហេតុផល បញ្ចុះបញ្ចូលឲ្យរដ្ឋនោះផ្តល់ព័ត៌មានដែល

---

[91] គួសបញ្ជាក់បន្ថែម។

[92] វិធាន ៥៤ស្ទួន(ក), វិធាននៃនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់ ICTY ។ សូមមើលផងដែរ រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Milutinovic និង អ្នកផ្សេងទៀត, IT-05-87-T, សេចក្តីសម្រេចទៅលើការស្នើសុំឲ្យធ្វើវិសោធនកម្មវិធាន ៥៤ស្ទួន របស់ Sreten Likic ចុះថ្ងៃទី ២៩ កញ្ញា ២០០៦ កថាខណ្ឌ ៦ ។

បានស្នើសុំដោយស្ម័គ្រចិត្ត។[93] វៀរលែងតែរដ្ឋនោះបដិសេធមិនផ្ដល់ការគាំទ្រដែលបានស្នើសុំ នោះទើបភាគីស្នើសុំ អង្គជំនុំជម្រះឱ្យចាត់វិធានការតាមផ្លូវច្បាប់។[94]

៥០. ទីមួយ ឯកសារ ឬព័ត៌មានជាក់លាក់ដែលទាក់ទងទៅនឹងការស្នើសុំ ត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណ។[95] ទីពីរ សំណើសុំនេះ និង ពិតណាស់ហើយ បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នេះលើកឡើងជាលំអិត ថាតើរបាយការណ៍នេះ ព្រមទាំងព័ត៌មាន ដែលបានស្នើសុំទាំងអស់គឺជាបច្ច័យសំខាន់ចំពោះបញ្ហាថាតើ ជនត្រូវចោទកំពុងត្រូវបានស៊ើបសួរប្រកបដោយយុត្តិធម៌ និងដោយឥតលំអៀងដែរឬយ៉ាងណា។[96] ទីបី សំណើសុំនេះនេះក៏បានលើកឡើងលំអិតពីដំណាក់កាល ដែលបានធ្វើឡើងដោយមេធាវីការពាររបស់ នួន ជា ដើម្បីធានាឱ្យទទួលបានរបាយការណ៍របស់ OIOS និងព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធពីអាជ្ញាធររាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាដោយផ្ទាល់។[97]

២. ការស្នើសុំឱ្យធ្វើការបង្ហាញ

៥១. ជាជម្រើស ចំពោះវិសាលភាពដែលថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះពិចារណាថា សំណើនេះឆ្លុះបញ្ចាំងពីសំណើ សុំឱ្យធ្វើការបង្ហាញមួយនៅ ICTY និង ICTR នោះលក្ខខណ្ឌផ្នែកនីតិវិធីសំខាន់ៗសម្រាប់សំណោះសុំប្រភេទនេះត្រូវបានបំពេញ។

៥២. សំណើសុំឱ្យធ្វើការបង្ហាញត្រូវតែ: (១) អះអាងថា ឯកសារដែលបានស្នើសុំនេះ គឺស្ថិតនៅក្នុងការកាន់កាប់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា (ឬក្នុងករណីនេះ គឺ ក.ស.ច.ស) និង (២) ត្រូវតែបង្ហាញពីករណីសច្ចធារណ៍ (*prima facie* case) ថា ឯកសារដែលបានស្នើសុំនេះ គឺជាភស្តុតាងដោះបន្ទុក។[98]

---

[93] រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Milutinovic និង អ្នកផ្សេងទៀត, IT-05-87-T, សេចក្ដីសម្រេចស្ដីពីសំណើសុំលើកទីពីររបស់ Dragoljub Ojdanic ចំពោះដីកាសម្រេចចងកាតព្វកិច្ច ដោយអនុលោមតាមវិធាន ៥៤ស្ទួន ចុះថ្ងៃទី១៧ វិច្ឆិកា ២០០៥ កថាខណ្ឌ ៧ ។

[94] រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Milutinovic និងអ្នកផ្សេងទៀត, IT-05-87-AR108bis.2, សេចក្ដីសម្រេចស្ដីពីសំណើសុំរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកសុំឱ្យធ្វើការពិនិត្យឡើងវិញ ចុះថ្ងៃទី១២ ឧសភា ២០០៦ កថាខណ្ឌ ៣២ ។

[95] សំណើសុំ, កថាខណ្ឌ ២២, ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស កថាខណ្ឌ ៤, សូមមើល កថាខណ្ឌ ៣៧-៣៨ ខាងក្រោម។

[96] សំណើសុំ, កថាខណ្ឌ ១៨-២១, សូមមើលផងដែរ កថាខណ្ឌ ៤១-៤៣ ខាងក្រោម។

[97] ដូចគ្នា, កថាខណ្ឌ ១២ ។

[98] រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Kajelijeli, សាលដីកា, ICTR-98-44-A, ចុះថ្ងៃទី ២៣ ឧសភា ២០០៥ កថាខណ្ឌ ២៦២, រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Kordić និង Čerkez, IT-95-14/2-A, សាលដីកា, ចុះថ្ងៃទី ១៧ ធ្នូ ២០០៤ កថាខណ្ឌ ១៧៨, រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Brđanin, IT-99-36-A, សេចក្ដីសម្រេចស្ដីពីសារណារបស់ដើមបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍សុំឱ្យធ្វើការបង្ហាញ ដោយអនុលោម

៩៣. តាមការយល់ដឹងយ៉ាងច្បាស់លាស់របស់មេធាវីការពារ របាយការណ៍ OIOS និងព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំផ្សេងទៀត សព្វថ្ងៃនេះមិនស្ថិតនៅក្នុងការកាន់កាប់ដោយ ក.ស.ច.ស ឡើយ។ ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស មិនបានផ្តល់ការបញ្ជាក់បន្ថែមណាផ្សេងទៀតទេ។ ប៉ុន្តែ អាចនិយាយថា ក.ស.ច.ស បានទទួលច្បាប់ចម្លងនៃរបាយការណ៍របស់ OIOS និងគ្រាន់តែបានសម្រេចមិនដាក់ច្បាប់ចម្លងនៃរបាយការណ៍នេះទៅក្នុងសំណុំរឿងតែប៉ុណ្ណោះ ដោយសារថា របាយការណ៍នេះ "មិនពាក់ព័ន្ធទៅនឹងអង្គហេតុដែលជាកម្មវត្ថុនៃកិច្ចស៊ើបសួរ "។[99] ហេតុដូច្នេះ របាយការណ៍នេះអាចស្ថិតនៅក្នុងការកាន់កាប់របស់ ក.ស.ច.ស ហើយផ្នែកទីមួយនៃតេស្តសម្រាប់ការស្នើសុំឲ្យធ្វើការបង្ហាញនេះ ត្រូវបានបំពេញ។

៩៤. សម្រាប់ផ្នែកទីពីរនៃតេស្តនេះ លក្ខណៈនៃព័ត៌មានដោះបន្ទុក ឬប្រសិទ្ធភាពស្តីពីភាពត្រឹមត្រូវនៃដំណើរការនីតិវិធីនៃព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំ ត្រូវបានលើកឡើងយ៉ាងទូលំទូលាយដូចមាននៅខាងលើ[100] និងនៅក្នុងសំណើសុំនេះ។[101]

VI. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និង ការស្វែងរកដំណោះស្រាយ

៩៥. លោក Marcel Lemonde ដែលជាចៅក្រមអន្តរជាតិ បានមានប្រសាសន៍កាលពីពេលកន្លងមកថា៖

"ចៅក្រមអន្តរជាតិបានអះអាងថា ពួកគាត់មិនអាចចូលរួមនៅក្នុងដំណើរការកាត់សេចក្តីមួយដែលមិនមែនជាការកាត់សេចក្តីប្រកបដោយយុត្តិធម៌ នៅចំពោះមុខសាលាជម្រះក្តីមួយដែលឯករាជ្យ និងអនាគតិបានទេ [...]។ 'នេះជាបញ្ហាមួយដែលមិនអាចចរចារបានទេ ហើយប្រសិនបើមិនបានឆ្លើយតបទៅនឹងលក្ខខណ្ឌ

តាម វិធាន ៦៨ និង សារណាស្នើសុំឲ្យមានដីកាសម្រេចឲ្យក្រឡាបញ្ជីបង្ហាញឯកសារមួយចំនួន, ចុះថ្ងៃទី ៧ ធ្នូ ២០០៤, ទំព័រ ៣។ រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Blaškić, . IT-95-14-A, សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី ២៩ កក្កដា ២០០៤ កថាខណ្ឌ ២៦៨។ រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង *Sesay* និង អ្នកផ្សេងទៀត SCSL-04-15-T, សេចក្តីសម្រេចទៅលើសំណើសុំផ្ទាល់មាត់ចំពោះការច្រានចោលកំណត់ហេតុផ្តល់ចម្លើយ "បន្ថែមទៀត" សម្រាប់សាក្សី TF1-060, ចុះថ្ងៃទី ២៣ កក្កដា ២០០៤ កថាខណ្ឌ ៩។ រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង *Norman* និង អ្នកផ្សេងទៀត, SCSL-04-14-PT, សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការបង្ហាញកំណត់ហេតុផ្តល់ចម្លើយសាក្សី និងការសួរតទល់គ្នា, ចុះថ្ងៃទី ១៦ កក្កដា ២០០៤, កថាខណ្ឌ ៧។

[99] ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស, កថាខណ្ឌ ១០ ។

[100] សូមមើលកថាខណ្ឌ ៣៩-៤៣ ខាងក្រោម ។

[101] សំណើសុំ, កថាខណ្ឌ ១៨-២១ ។

ទាំងនេះទេ នោះចៅក្រមទាំងឡាយមិនមានជម្រើសអ្វីក្រៅតែពីការស្នើសុំឱ្យ អ.ស.ប ដកខ្លួនចេញនោះទេ' [...]។ "នេះមិនមែនជាការគំរាមកំហែង ឬកាន់តែអាក្រក់ជាងនេះទៅទៀត វាមិនមែនជាការកម្លានោះទេ តែវាជាតថភាពពិត"[102]។

៥៦. ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ចៅក្រម Lemonde នាពេលថ្មីៗនេះបានទទួលស្គាល់ថា "មានបរិយាកាសពុករលួយ" នៅ អ.វ.ត.ក។[103] នៅពេលដែលមេធាវីការពារបានដាក់ជូននូវឱកាសសមហេតុសមផល ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់ថាតើ ការចោទប្រកាន់ពីអំពើពុករលួយដែលធ្ងន់ធ្ងរ និងមាននិរន្តរភាព នៅ អ.វ.ត.ក អាចនាំឱ្យមានការជំនុំជម្រះក្តីមួយដែលអយុត្តិធម៌ ដែលតម្រូវឱ្យចៅក្រមបរទេសដកខ្លួន ឬយ៉ាងណានោះ ក.ស.ច.ស បានជ្រើសរើសយកការមិនអើពើ (bury its head in the sand) និងបដិសេធសំណើសុំនេះចោលទៅវិញ។ ការបដិសេធនេះក៏ត្រូវបានសម្រេចឡើងដោយការពិចារណាមិនបានត្រឹមត្រូវប្រញាប់ប្រញាល់ពេក បើប្រៀបធៀបទៅនឹងសំណើផ្សេងៗទៀតរបស់ជនត្រូវចោទ/មេធាវីការពារ ដែលត្រូវបានគេមិនអើពើ ឬទុកចោលនោះ។ ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស ត្រូវបានសំអាងបែបសន្មតទៅលើ "នីតិរដ្ឋ"[104] ដែលតាមពិតទៅ ការច្រានចោលសំណើសុំនេះ បង្កើតបានជាការរំលោភគោលការណ៍ដែលគួរឱ្យគោរពទៅវិញនោះ។ ជាការដែលមិនអាចជៀសរួចបាន បញ្ហានេះបង្កឱ្យមានចំណាប់អារម្មណ៍ថា ក.ស.ច.ស កំពុងតែគេចវៀសពីកាតព្វកិច្ចដែលមានមកជាមួយ និងមិនអាចកាត់ផ្តាច់បានដើម្បីធានាថា ដំណើរការនីតិវិធី គឺមានភាពត្រឹមត្រូវ។ បន្ទាប់ពីការខកខានម្តងហើយម្តងទៀត និងគួរឱ្យអស់សង្ឃឹម របស់ជំនួយការលោកអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកកិច្ចការច្បាប់ ឯកឧត្តម H.E. Peter Taksoe-Jensen ក្នុងការផ្តល់របាយការណ៍មកឱ្យក្រុមមេធាវីការពារទាំងអស់នៅ អ.វ.ត.ក រួចមក មានតែអង្គបុរេជំនុំជម្រះទេដែលអាចធានាថា អ.ស.ប មិនចូលរួមសមគំនិតក្នុងអំពើពុករលួយ ក្នុងនាមជាអ្នកជួយ និងសម្រួល ក្រោយអង្គហេតុ តែផ្ទុយទៅវិញ ត្រូវតែជាកម្លាំងមួយសម្រាប់ជាប្រយោជន៍ក្នុងការកម្ចាត់ចោលអំពើពុករលួយនេះ។

---

102 Cat Barton, សារព័ត៌មានភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ចុះថ្ងៃទី ២៣ កុម្ភៈ និង ៨ មីនា ២០០៧ [ការអះអាងថាមានអំពើពុករលួយប្រឡាក់ប្រឡូកនៅក្នុងសាលាក្តីខ្មែរក្រហម 'Kickback Claims Stain the KRT'] ។

103 ទស្សនាវដ្តី Economist ទំព័រ ៤ ។

104 ដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស កថាខណ្ឌ ១១ ។

អាស្រ័យហេតុនេះ សម្រាប់ហេតុផលដូចដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ មេធាវីការពារ សូមស្នើដោយគោរពឲ្យ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ÷

ក. **អនុញ្ញាត**ផ្តល់តាមសំណើសុំក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តីលោក អៀង សារី

ខ. **បង្គាប់**ឲ្យ ក.ស.ច.ស ទទួលយក និងបង្ហាញជូនក្រុមមេធាវីការពារក្តីនៅ អ.វ.ត.ក ទាំងអស់ ទៅតាមពេលវេលាសមស្របរបស់ខ្លួននូវ:

i) លទ្ធផលនៃកច្ចសើុបសួររបស់ការិយាល័យសេវាកម្មត្រួតពិនិត្យផ្ទៃក្នុង (OIOS)

ii) រាល់លិខិតឆ្លើយឆ្លងរវាង អ.ស.ប និង រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទាក់ទងទៅនឹងកិច្ចសើុបសួររបស់ការិយាល័យសេវាកម្មត្រួតពិនិត្យផ្ទៃក្នុង (OIOS) និង

iii) ព័ត៌មានផ្សេងទៀតទាក់ទងទៅនឹងបទល្មើសពុករលួយជាស្ថាប័នដែលមានការរៀបចំទុកជាមុននៅ អ.វ.ត.ក។ រាល់ព័ត៌មានទាំងឡាយដែលលើកឡើងពីអំពើពុករលួយជាស្ថាប័នដែលមានប្រព័ន្ធរៀបចំចាត់ចែងជាមុននៅ អ.វ.ត.ក ។

គ. **កំណត់កាលបរិច្ឆេទ**សវនាការដេញដោលផ្ទាល់មាត់មួយ ទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះនៅសប្តាហ៍នៃថ្ងៃទី ១ ដល់ទី ៥ នៃខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩ ។

សូមចៅក្រមអង្គបុរេជំនុំជម្រះមេត្តាទទួលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះដោយក្តីគោរព ។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ថ្ងៃទី **០៤** ខែ**ឧសភា** ឆ្នាំ **២០០៩**

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
មេធាវី
AVOCAT
ATTORNEY
AT LAW
KINGDOM OF CAMBODIA

អាង ឧត្តម Michael G. KARNAVAS

សហមេធាវីរបស់លោក **អៀង សារី**